

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	4
2.	Bygningsmæssige forhold mv.	5
2.1.	Bygning og gangarealer	5
2.2.	Cellerne	7
2.3.	Øvrige rum mv.	9
2.3.1.	Toilet- og badeforhold	9
2.3.2.	Køkkenfaciliteter	13
2.3.3.	Besøgsrum.....	14
2.3.4.	Værksted	15
2.3.5.	Fritidsrum	16
2.3.6.	Undervisningslokale og bibliotek	17
2.3.7.	Gårdtursarealer	17
2.3.8.	Vaskefaciliteter	18
2.3.9.	Andet	18
2.3.10.	Personalerum mv.	20

3.	Arbejde, fritid og undervisning	20
3.1.	Arbejde	20
3.2.	Fritid.....	22
3.3.	Undervisning.....	22
4.	Lægebetjening mv.	23
5.	Belæg	24
6.	Andre forhold	25
6.1.	Forplejning	25
6.2.	Mad udefra	26
6.3.	De indsatte adgang til køkkenfaciliteter	26
6.4.	Købmand.....	27
6.5.	Vold mv.	27
6.6.	Tv-ordning	27
6.7.	Fællesskab.....	30
6.8.	Besøg.....	31
6.9.	Talsmandsordning	32
6.10.	Avishold.....	33
6.11.	Samarbejde med de sociale myndigheder.....	34
6.12.	Elartikler	34
7.	Samtaler med indsatte	34
7.1.	Telefonordning for afsonere.....	35
7.2.	Indelåsning af alle nyindsatte.....	36
8.	Gennemgang af rapporter	37
8.1.	Disciplinærsager	41
8.1.1.		41

8.1.2.	43
8.1.3.	44
8.1.4.	45
8.1.5.	46
8.1.6.	47
8.1.6.1.	47
8.1.6.2.	50
8.1.7.	58
8.1.8.	59
8.1.9.	60
8.1.10.	60
8.1.11.	63
9. Opfølgning	64
10. Underretning	65

1. Indledning

Den 1. januar 1997 trådte lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand i kraft. I bemærkningerne til lovforslagets § 18 er det forudsat at ombudsmanden foretager systematiske inspektioner af fængsler til opfyldelse af en anbefaling fra Den Europæiske Komité vedrørende forebyggelse af tortur og anden umenneskelig behandling eller straf. Samtidig blev retsplejelovens § 779 ophævet, jf. ombudsmandslovens § 31, stk. 2. Det tilsyn som medlemmer af Københavns Borgerrepræsentation og amtsrådene havde ført med varetægtsarrestanters behandling og forholdene i varetægtsfængsler (arresthuse) i henhold til retsplejelovens § 779, ophørte således med virkning fra den 1. januar 1997. Det er herved forudsat at denne tilsynsopgave i fremtiden varetages af ombudsmanden.

Som et led i inspektionsvirksomheden foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere den 21. februar 2000 inspektion af Arresthuset i Frederikssund. Til stede under inspektionen var Politimesteren og vicepolitimesteren i Frederikssund, arrestforvareren, en overvagtimester og en fængselsfunktionær. I forbindelse med inspektionen modtog jeg rapportmateriale til gennemgang, jf. nærmere pkt. 8. nedenfor.

Inspektionen den 21. februar 2000 bestod af samtaler med ledelsen m.fl. og med seks indsatte som havde ønsket en samtale, og rundgang i arresthuset. I tilslutning hertil udarbejdede jeg

- et referat af 22. februar 2000 af det indledende møde med ledelsen mv.,
- et referat af 23. februar 2000 af samtale med de indsatte og ledelsens bemærkninger hertil under det afsluttende møde,
- et referat af 23. februar 2000 af det afsluttende møde og

- et notat af 1. marts 2000 om iagttagelser under rundgang i arresthuset (de fysiske rammer mv.).

Med brev af 7. marts 2000 sendte jeg det nævnte materiale til arresthuset og politimesteren idet jeg bad om at modtage eventuelle bemærkninger eller tilføjelser inden en måned. Jeg modtog herefter et brev af 29. marts 2000 med arresthusets bemærkninger, som er indarbejdet i rapporten. Politimesteren er ikke fremkommet med bemærkninger til materialet.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Frederikssund, Politimesteren i Frederikssund og Direktoratet for Kriminalforsorgen til eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Jeg har ikke modtaget sådanne bemærkninger.

Efter fremsendelsen af den foreløbige rapport har jeg modtaget svar fra Direktoratet for Kriminalforsorgen på det spørgsmål der er nævnt i rapporten under pkt. 2.3.1., og ombudsmanden har afsluttet behandlingen af den sag der er nævnt under pkt. 6.6. I denne endelige rapport har jeg medtaget direktoratets svar og mit og ombudsmandens svar til direktoratet i den anledning.

2. Bygningsmæssige forhold mv.

2.1. Bygning og gangarealer

Arresthuset, der ligger ved torvet i midten af Frederikssund, er en toetagersbygning opført i 1887. Arresthuset har plads til 12 indsatte fordelt på ni celler, heraf en tomandscelle og en tremandscelle.

Arresthuset er i 1995 moderniseret indvendigt og har fået bevilget midler til (bl.a.) et nyt tag. Det fremgår endvidere af et brev af 20. september 1999 som jeg har modtaget fra Direktoratet for Kriminalforsorgen i forbindelse med et møde i ”spørgeskemasagen”, jf. herom nedenfor, at der er planer om en AUF-ombygning

inklusiv arbejdslokaler i arresthuset. Direktoratet oplyste samtidig at planerne endnu ikke er konkretiseret i egentlige, færdige projekter, men at de – sammen med en række andre projekter – afventer kommende års planlægning, prioritering og bevillingsmæssige muligheder.

Jeg beder direktoratet om at oplyse hvad der siden brevet af 20. september 1999 måtte være sket vedrørende spørgsmålet om AUF-ombygning af Arresthuset i Frederikssund, og hvad planerne omfatter ud over arbejdslokaler.

Arresthusets stueetage rummer fire enkeltceller, et gangareal med trapper til en svalegang på første sal, toiletter (et på gangen til de indsatte, et i tilknytning til besøgsrummet og et til personalet), bade- og vaskerum, skolestue/mødelokale, fritidsrum, besøgsrum, læge- og samtaleværelse, personalefaciliteter, køkken og depot. Der er desuden udgang til gårdtursarealet.

På første sal ligger celler, toilet og bibliotek.

Uden for det sikrede område ligger nogle træbarakker der benyttes til lagerplads for råvarer til de indsattes arbejde – f.eks. rawlplugs. Barakkerne er meget kolde og fugtige og derfor ikke egnede til opbevaring af råvarer og lever ikke op til de forventninger som leverandørerne må have. Arresthuset har imidlertid ikke andre lokaler til rådighed til dette formål. Arresthuset har fremsat ønske om ombygning af barakkerne og oplyste at arkitekten havde foreslået at lageret blev sammenbygget med arbejdslokalerne. Arresthuset oplyste endvidere at forslaget var sendt til direktoratet.

I tilslutning til min anmodning ovenfor om nærmere orientering om hvad planerne om ombygning omfatter, anmoder jeg om direktoratets bemærkninger til arresthusets ønske om ombygning af lageret.

Cellegangene er malet i gule, blå og hvide farver. På cellegangen findes bl.a. de indsattes fælles køleskab med frostboks. Der er ikke problemer med at de indsatte stjæler fra hinanden fra køleskabene. Der er endvidere et skab til gangmanden på gangen, og der er grønne planter, som dog har set bedre dage. På væggen er der ophængt en opslagstavle og et stativ med brochurer mv. I loftet er opsat nogle ventilatorer der benyttes om sommeren for at skabe luftcirkulation.

2.2. Cellerne

Alle cellerne er placeret i arresthusets sydøstlige side. I stueetagen er der som nævnt fire enkeltmandsceller, og på første etage tre enkeltmandsceller, en tomandscelle og en tremandscelle.

Det blev oplyst at alle celler var blevet malet i 1999, og at stole, borde og nogle skabe var skiftet i cellerne i 1999.

Cellerne 2, 3, 4, 5, 6, 8 (tremandscellen) og 9 (tomandscellen) blev fremvist efter mit ønske.

Enkeltcellerne, der er på ca. 8,4 m², er hver indrettet med en seng, et skrivebord med stol og et væghængt overskab, en opslagstavle, et klædeskab og en radiator med termostat. Endvidere er der en håndvask med varmt og koldt vand og et mindre spejl. Gulvet er beklædt med linoleum. Der er et vindue med panserglas med et spjæld til ventilation ovenover. Ind- og udkig er hindret ved opsætning af nogle ikke-gennemsigtige, skråtstillede glasplader på ydersiden af vinduet. Cellerne er oplyst ved en hængelampe (pendel), en sengelampe og en væglampe over håndvasken. I celle 2 og 4 manglede lampeskærmen over håndvasken.

Jeg går ud fra at arresthuset har opsat eller vil opsætte nye lampeskærme i de pågældende celler.

Tomandscellen er på ca. 15 m² og er indrettet med det ovennævnte møblement til hver indsat. Gulvet er beklædt med linoleum. Der er her to vinduespartier, hvoraf en rude i det ene var revnet. Der er persienser mellem de to lag ruder.

Tremandscellen er på ca. 19,7 m² og er indrettet med samme møblement som de øvrige celler. På tremandscellen er der dog to håndvaske. Gulvet er beklædt med linoleum. Også her er der to vinduespartier, og også her var en rude revnet. Det blev under inspektionen bemærket at vinduerne var meget snavsede, og at der var faldet madvarer som de indsatte havde sat på køl i ventilationsspjældet, ned mellem de to rudelag. Der havde madvarerne tilsyneladende ligget i lang tid.

Det blev oplyst at tremandscellen skal ombygges til enkeltceller. I brevet af 29. marts 2000 har arresthuset oplyst at arbejdet hermed forventes at starte i maj måned 2000.

I det samme brev har arresthuset oplyst at arresthuset havde besluttet at lade en professionel vinduespudser forestå rengøringen af vinduerne i tremandscellen.

Jeg går ud fra at arresthuset overvejer om der bør ske udskiftning af de revnede ruder i såvel tomands- som tremandscellen, for så vidt angår den sidstnævnte eventuelt i forbindelse med ombygningsarbejdet, som jeg nu går ud fra er igangsat. Jeg går endvidere ud fra at rengøringsarbejdet af vinduerne i tremandscellen omfatter fjernelse af de nedfaldne madvarer, og at der i øvrigt tages stilling til i hvilket omfang der herudover er tilsvarende behov for rengøring af vinduer i arresthuset.

Cellekaldet blev demonstreret og fungerede tilfredsstillende. Der er tale om et nyt system hvor de indsattes kald registreres på de ansattes bærbare modtagere. De ligner mobiltelefoner, og det blev oplyst at de senere vil kunne bruges som sådan, men der foreligger endnu ikke godkendelse hertil. Der skal kvitteres for registre-

ring af opkald, ellers kommer det igen. De indsatte kan ikke se at et opkald er registreret. Der hører en nødgenerator til.

Der er elkoger og kaffemaskine på alle celler.

Cellerne var pæne og deres indretning og vedligeholdelsesstandard giver mig ikke anledning til bemærkninger.

2.3. Øvrige rum mv.

2.3.1. Toilet- og badeforhold

I stuen og på første etage er der et toilet med håndvask og spejl. På toiletet i stueetagen manglede skærmen til loftslyset. Der er linoleum på gulvet. Toiletterne var pæne og rene.

I stuen er der endvidere et bade- og vaskerum med vaskemaskine, tørretumbler, brusenicke, to håndvaske, en bæk og et stort spejl. Lampeskærmen manglede over den ene vask. Gulv og vægge er beklædt med fliser. Den indsatte kan ikke selv låse døren til rummet, men kan i forbindelse med badning bede arrestpersonalet herom. Rummet var pænt og rent, men udsuget i loftet var noget snavset.

Jeg går ud fra at arresthuset opsætter de manglende lampeskærme og foranlediger at udsugning bliver rengjort.

Der fandtes ikke rensesvæske på toiletter eller baderum. Det er i gangmandens skab på gangen. Vejledning hertil er ikke ophængt, men udleveres af personalet efter anmodning fra de indsatte.

Det er en fejl at der ikke er umiddelbar adgang for de indsatte til renssevæske. Jeg henviser til Direktoratet for Kriminalforsorgens rundskrivelse af 23. september 1996 om forsøg med rensmiddel til forebyggelse af hiv/aids. Det fremgår af rundskrivelsens pkt. 3 at renssevæske bør stilles frit tilgængeligt for de indsatte på steder hvor fremstilling af en opløsning bestående af Klorin og vand kan foregå ubemærket, f.eks. på bade-/toiletrum. Rensmiddel skal således være umiddelbart tilgængeligt for de indsatte således at de som har behov herfor, diskret og uden at skulle rette henvendelse til andre indsatte har adgang til renssevæsken.

I pkt. 4 i rundskrivelsen er det endvidere anført at vejledningen (pjece) – der indeholder en beskrivelse af rensemetoden og af forholdsregler der skal træffes hvis der sker uheld ved anvendelsen af renssevæsken – skal udleveres til alle nyindsatte, og at den tillige ”kan” placeres sammen med renssevæsken.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Assens har jeg udtalt at vejledningen – selv om den udleveres til alle nyindsatte – efter min opfattelse, ligesom selve renssevæsken, bør være umiddelbart tilgængelig for de indsatte så det er muligt at anvende vejledningen sammen med renssevæsken.

Jeg går på denne baggrund ud fra at arresthuset vil foranledige at såvel renssevæske som vejledninger i brug heraf gøres ”frit tilgængeligt” for de indsatte, jf. i øvrigt nedenfor.

Jeg kan i øvrigt oplyse at spørgsmålet om hvordan ordningen med renssevæske fungerer, indgår i den ovenfor nævnte spørgeskemaundersøgelse som ombudsmanden har iværksat vedrørende forholdene i arresthusene. (De fleste arresthuse har oplyst at ordningen med renssevæske ikke fungerer uden problemer.) Direktoratet har i den forbindelse ved brev af 3. ok-

tober 2000 oplyst at direktoratet ved brev af samme dato til kriminalforsorgens anstalter og arrestinspektørerne har meddelt at forsøgsordningen med renevæske er permanentgjort således at renevæske fremover skal udleveres i portionsflasker.

I forlængelse heraf har direktoratet i brevet til anstalterne og arrestinspektørerne anført følgende:

”... Det forudsættes, at de indsatte får mulighed for at gøre sig bekendt med ordningen, ligesom det er en forudsætning, at renevæske og vejledning er frit tilgængeligt for de indsatte. Direktoratet har ingen bemærkninger til en ordning, hvorefter den fri tilgængelighed består i, at renevæsken frit kan afhentes hos sundhedspersonalet, såfremt der lokalt kan opnås enighed om, at en sådan ordning er hensigtsmæssig.

...

Det overlades i øvrigt til de enkelte institutioner at tilrettelægge udleveringsordningen, som det findes mest hensigtsmæssigt.

...”

Jeg har den 1. november 2000 skrevet følgende til direktoratet herom:

”Renevæske og vejledningen hertil skal som anført af direktoratet være ’frit tilgængeligt’ for de indsatte (f.eks. på toilet- eller baderum, jf. direktoratets rundskrivelse af 23. september 1996). Jeg har tidligere i forbindelse med inspektion udtalt at renevæske og vejledning derfor skal være umiddelbart tilgængeligt for de indsatte således at de som har behov herfor, diskret og uden at skulle rette henvendelse til andre indsatte har adgang til renevæsken.

Efter min umiddelbare opfattelse gælder tilsvarende at de indsatte skal have adgang til renevæsken uden at skulle rette henvendelse til de ansatte.

Der er efter min opfattelse ikke tvivl om at en ordning hvorefter renevæske skulle afhentes hos fængselsfunktionærer, overvagtimestre eller institutionens ledelse ikke er i overensstemmelse med kravet om fri tilgængelighed. Jeg henviser til den risiko der er for at kendskab til hvem der anvender væsken og hvornår influerer på dette personales indstillinger og beslutninger om f.eks. visitation på

grundlag af en formodning om at indsatte der har behov for rensvæske, er i besiddelse af euforiserende stoffer.

Når direktoratet anser det for at være i overensstemmelse med kravet om fri tilgængelighed at rensvæske frit kan afhentes hos sundhedspersonale (men ikke hos det øvrige fængsels- eller arresthuspersonale), går jeg da også ud fra at det skyldes at dette personale ikke træffer tilsvarende beslutninger som kendskab til anvendelsen af rensvæske kan influere på, og at oplysninger om anvendelsen på grund af dette personales tavshedspligt i forhold til det øvrige personale ikke vil blive videregivet til og dermed kunne anvendes af det øvrige personale.

Efter min umiddelbare opfattelse bør sundhedspersonale imidlertid heller ikke have kendskab til hvem af de indsatte der benytter væsken og hvornår. Det kan nemlig efter min opfattelse ikke udelukkes at sundhedspersonalets kendskab til hvem der anvender rensvæske og hvornår **kan** influere på dette personales behandling af den indsatte.

Hertil kommer at en ordning hvorefter rensvæske skal afhentes hos sundhedspersonale (eller andet personale), muligvis vil kunne afholde nogle indsatte fra at anvende væsken fordi de (heller) ikke ønsker at dette personale skal gøres bekendt med at de anvender væsken.

Jeg anmoder direktoratet om en udtalelse om hvordan forudsætningen om at rensvæsken og vejledningen skal være 'frit tilgængeligt' for de indsatte harmonerer med anvisningen om at væsken og vejledning kan afhentes hos sundhedspersonale.

Jeg går ud fra at denne anvisning alene sigter til institutioner der har fast sundhedspersonale ansat så de indsatte ikke skal vente med at få adgang til rensvæsken indtil der er sundhedspersonale til stede. Jeg anmoder i den forbindelse om en udtalelse om hvad anvisningen mere præcist angår, dvs. i hvilke tilfælde (under hvilke forudsætninger) der efter direktoratets opfattelse vil kunne etableres en sådan ordning i overensstemmelse med kravet om fri tilgængelighed. Jeg tænker her bl.a. på den situation at en indsat ønsker at anvende rensvæske på et tidspunkt på døgnet hvor der ikke er sundhedspersonale til stede.”

Jeg har på nuværende tidspunkt ikke modtaget direktoratets udtalelse vedrørende dette.

Under henvisning til det anførte i direktoratets brev om at det i øvrigt overlades til de enkelte institutioner at tilrettelægge udleveringsordningen som det findes mest hensigtsmæssigt, beder jeg Arresthuset i Frederikssund om at oplyse hvordan arresthuset vil tilrettelægge udleveringsordningen så kravet om fri tilgængelighed opfyldes.

2.3.2. Køkkenfaciliteter

I arresthuset er der ikke indrettet et særligt køkken til de indsatte. De indsatte har imidlertid adgang til at benytte arresthusets køkken til madlavning, fra 1. februar 2000, hvor det nye kostcirkulære trådte i kraft, dog kun til madlavning til sig selv.

Køkkenet ligger umiddelbart ud til cellegangen i stueetagen. Det er delt i to rum med en (aflåselig) dør imellem.

I det bageste køkken opbevares og opvarmes/anrettes maden fra Statsfængslet i Jyderup. Dette køkken indeholder bl.a. tre store fryserne, en stor opvarmningsovn, køleskab, mikroovn, brødrister, toastmaskine, vask og bord.

Det andet køkken indeholder bl.a. komfur med kogeplader, vask, bord, skabe og en nyere opvaskemaskine. Der er ingen emhætte, men udsug i vinduet.

Begge køkkener er beklædt med fliser og har linoleum på gulvene, og begge køkkener var pæne og ordentlige.

Det blev oplyst at arresthuset efter at den lokale levnedsmiddelkontrol er nedlagt, en gang imellem får besøg af en konsulent fra Fødevaredirektoratet som Direktoratet for Kriminalforsorgen anvender.

Mellem cellegangen og de to køkkener ligger et depotrum med skabe, køleskab, vask, spejl, kaffemaskine, brandtæppe og pulversluger mv.

Med hensyn til ophævelse af adgangen for de indsatte til at lave mad i fællesskab i arresthusets køkken henviser jeg til det som jeg har anført nedenfor under pkt. 6.3.

2.3.3. Besøgsrum

Arresthusets besøgslokale er på ca. 15 m² med tilhørende toilet. Toilettet har et lille vindue og et udsug.

Besøgsrummet (der også anvendes som samtaleværelse ved advokatbesøg) er indrettet med en briks og et bord med stole. Lokalet, der er istandsat for ikke så længe siden, er meget lyst og pænt malet, men fremstår alligevel lidt trist. Særligt var bordet ødelagt. Der var ingen billeder på væggene.

Under det afsluttende møde oplyste arresthuset at billederne var taget ned i forbindelse med maling af rummet, men at de nu ville blive sat op igen. Der ville endvidere blive sat et nyt bord ind i rummet.

Jeg går ud fra at billederne nu er sat op igen, og at bordet er erstattet af et nyt. Ud over at henlede opmærksomheden på at besøgsrummet bør indrettes indbydende og hyggeligt så der "skabes en naturlig og venlig besøgsatmosfære", jf. §§ 14 og 15, stk. 1, i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulærer af 18. og 19. december 1980 om henholdsvis indsattes og varetægtsarrestanters adgang til brevveksling og besøg mv., foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Da besøgslokalet har vinduer umiddelbart ud til torvet i Frederikssund, kan de af sikkerhedsmæssige grunde ikke åbnes. Der er heller ikke anden mulighed for udluftning i lokalet. Det blev oplyst at forskellige løsninger med hensyn til udluftningsproblemet havde været overvejet, men at der ikke var fundet en løsning endnu bl.a. fordi der på grund af besøgslokalets beliggenhed ud til torvet er en væsentlig sikkerhedsrisiko forbundet hermed.

Nogle af de indsatte som jeg havde samtale med, klagede over den manglende udluftningsmulighed, og en af dem henviste især til hensynet til små børn.

Forelagt de indsattes klager henviste arresthuset på ny til sikkerhedsrisikoen på grund af besøgslokalets beliggenhed. Ledelsen ville dog gerne overveje det på ny. Jeg bad om underretning om resultatet af disse overvejelser.

I arresthusets brev af 29. marts 2000 har arresthuset oplyst at det efter oplysning fra en funktionær med ekspertise på området viser sig at udsugningen på toilettet ikke virker tilstrækkeligt effektiv når døren til besøgsrummet er lukket. Det er derfor foreslået at opsætte yderligere ventilation i døren. Det skulle udvirke den nødvendige lufttilførsel og samtidig have den fordel at den sikkerhedsmæssigt betænkelige placering af ventilation i vinduet ud til gaden foreløbigt kunne undlades. Hvis denne ventilation skulle vise sig ikke at virke hensigtsmæssigt, vil problemet blive genovervejet.

Jeg anmoder arresthuset om at underrette mig om hvorvidt den foreslåede yderligere ventilation i døren mellem besøgsrummet og toilettet er etableret, og i givet fald om den virker tilstrækkeligt. Hvis det ikke er tilfældet, beder jeg arresthuset om at underrette mig om arresthusets fornyede overvejelser.

2.3.4. Værksted

Arresthuset har ikke eget værksted til brug for de indsatte. Alt arbejde foregår derfor som udgangspunkt i cellerne. Indimellem kan tre til fire indsatte arbejde i fritidsrummet.

Jeg har noteret mig at der er planlagt en AUF-ombygning inklusiv værkstedslokale, jf. ovenfor under pkt. 2.1. Jeg henviser til min anmodning dér til direktoratet om underretning om hvad der videre måtte være sket vedrørende planerne.

2.3.5. Fritidsrum

I stueetagen ligger et fritidsrum på ca. 16 m² der – på trods af de snævre fysiske rammer – indeholder et bordfodboldspil, en motionscykel, en ribbe, et dartspil, en mindre træningsbænk til mavebøjninger og lignende, tre stole og et vippebord der er fastmonteret på væggen, og som kan slås ned efter behov.

Nogle af de indsatte klagede over at der ikke var plads nok i fritidsrummet, og at der ikke var nok fritidstilbud. Den ene indsatte ønskede opsætning af en fastmonteret ”kombimaskine”.

Forelagt de indsattes klager oplyste arresthuset bl.a. at gulvet i fritidsrummet ikke kan bære for tungt udstyr. Arresthuset imødekommer gerne gode ideer til flere fritidstilbud hvis der er penge til det.

I et brev til de indsatte har jeg meddelt at jeg ikke har grundlag for at foretage mig mere i anledning af deres klager, men at fritidsrummet i øvrigt vil blive omtalt i denne rapport.

De nuværende bygningsmæssige rammer giver ikke mulighed for udvidelse fritidsrummet eller etablering af yderligere fritidsfaciliteter. Fritidsrummets indretning og anvendelse giver mig ikke anledning til bemærkninger. Med hensyn til fritidstilbuddene henviser jeg til nedenfor under pkt. 3.2.

2.3.6. Undervisningslokale og bibliotek

Ved siden af fritidsrummet findes et undervisningslokale der bl.a. indeholder en tavle, et større bord med plads til ca. 10 personer og en bogreol. Der er endvidere opstillet et tv med video, fortrinsvis til undervisningsbrug. Undervisningslokalet er på ca. 16 m² og benyttes også som mødelokale.

På cellegangen på første etage er indrettet et mindre bibliotek med bøger, blade, tegneseriehæfter og spil. Det blev oplyst at bibliotekaren er hjælpsom med at skaffe andet materiale hjem til de indsatte. Biblioteket var meget velordnet.

Undervisningslokalet og biblioteket giver mig ikke anledning til bemærkninger.

2.3.7. Gårdtursarealer

Gårdtursarealet består af en gård på ca. 50 m² der er overdækket med pressegitter. Gården er asfalteret, og murene er af røde mursten. Jeg bemærkede under inspektionen at asfalten trængte til en højtryksrensning, samt at mørtlen mellem murstenene flere steder var faldet ud. Det blev hertil oplyst at mørtlen var repareret for ca. to år siden, men at nogle indsatte under gårdtur ødelægger mørtlen.

I gården, der har udendørslys, findes en grill. Det blev endvidere oplyst at der i sommerperioden er havemøbler i gården. Ca. en fjerdedel af gården er overdækket med et halvtag, og herunder er der monteret nogle bænke på muren. Der lå to skumbolde på jorden. Der er en vandhane i muren. Der er desuden et tørrestativ og en tørresnor under halvtaget.

Det blev oplyst at alle indsatte har adgang til gården samtidig, og at de indsatte har fri adgang til gården når de har fællesskab.

Bortset fra mine bemærkninger under inspektionen om rensning af asfalten og reparation af mørtlen, giver gårdtursarealet mig ikke anledning til bemærkninger. Jeg beder arresthuset om at oplyse om mine bemærkninger vedrørende asfalten og mørtlen har givet arresthuset anledning til at foretage sig noget.

2.3.8. Vaskefaciliteter

Der er som nævnt vaskemaskine og tørretumbler i baderummet i stueetagen.

2.3.9. Andet

I stueetagen ligger arresthusets lægeværelse. Værelset indeholder bl.a. en briks, et bord, stole, arkivskabe mv. Alt journalmateriale mv. opbevares i aflåste skabe. Lokalet er pænt.

Det blev oplyst at lokalet også benyttes til overnatning for nattevagten samt til samtaler f.eks. mellem indsatte og advokater.

I min rapport af 13. september 1999 vedrørende min inspektion af Arresthuset i Holstebro har jeg udtalt at det naturligtvis ikke er hensigtsmæssigt at et lægeværelse tillige fast benyttes som bl.a. natopholdsrum for personalet. Jeg tilføjede at jeg var opmærksom på at det var arresthusets bygningsmæssige forhold der havde ført til denne løsning. Jeg går ud fra at det samme gør sig gældende for så vidt angår Arresthuset i Frederikssund.

Jeg anmodede i rapporten direktoratet om en udtalelse om holdbarheden af denne løsning.

Direktoratet har hertil oplyst at den anvendte løsning naturligvis ikke er hensigtsmæssig, men en nødvendighed på grund af de bygningsmæssige forhold. I det omfang arresthuset drager omsorg for den fornødne orden og hygiejne, er det direktoratets opfattelse at løsningen ikke kan betragtes som værende uforsvarlig. Arresthuset havde telefonisk til direktoratet oplyst at løsningen ikke giver anledning til problemer i arresthuset.

Direktoratet oplyste endvidere at direktoratet havde anmodet arresthuset om fortsat at være opmærksom på at der drages omsorg for den fornødne orden og hygiejne.

Jeg meddelte herefter i en opfølgingsrapport af 27. juni 2000 at jeg tog det oplyste til efterretning og ikke foretog mig mere vedrørende spørgsmålet.

Idet jeg går ud fra at der heller ikke i Arresthuset i Frederikssund er problemer i forbindelse med benyttelse af lægerummet til overnatning for nattevagten, og at dette arresthus ligeledes er opmærksom på at drage omsorg for den fornødne orden og hygiejne, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Overalt i arresthuset er der røgalarmer, og det blev oplyst at det var et nyt system.

2.3.10. Personalerum mv.

Af personalerum er der et kontor til arrestforvareren, et personalekontor og en vagtstue. De var pæne og lyse. I tilslutning til personalerummet er der et toilet. Der er endvidere en personalegarderobe og et personalebad. Adgangen til personalets baderum sker fra besøgslokalet. Baderummet er adskilt fra besøgsrummets toilet med en tynd plade.

Der var generelt i arresthuset ryddeligt og en pæn orden. Vedligeholdelsesstandarden var endvidere generelt god. De bygningsmæssige forhold giver mig herefter ikke anledning til bemærkninger ud over de ovenfor under pkt. 2.2., 2.3.3. og 2.3.7. anførte.

3. Arbejde, fritid og undervisning

3.1. Arbejde

Arresthuset oplyste at alt arbejde (bortset fra gangmandsarbejde) er celloarbejde idet der ikke er værkstedsfaciliteter. De indsatte kan arbejde sammen to og to efter en konkret vurdering, men det er sjældent at nogen beder om arbejdsfællesskab. Indimellem arbejder tre til fire indsatte sammen i fritidsrummet.

Jeg kan oplyse at spørgsmålet om hvorvidt der er mulighed for at flere indsatte kan arbejde sammen i cellerne, er omfattet af den ovennævnte spørgeskemaundersøgelse, og at spørgsmålet var genstand for drøftelse under et møde den 17. maj 1999 mellem repræsentanter fra Direktoratet for Kriminalforsorgen og mig. Direktoratet oplyste den 7. oktober 1999 at direktoratet senere vil vende tilbage til spørgsmålet om baggrunden for den manglende mulighed for arbejdsfællesskab i nogle arresthuse og vedrørende mulighederne for at fastsætte ensartede regler på området. Spørgsmålet er efterfølgende blevet drøftet med arresthusene på et møde med arrestforvarerne den 10. maj 2000. På baggrund af disse drøftelser har direk-

toratet besluttet at nedsætte en lille arbejdsgruppe der skal se nærmere på fællesskab i arresthusene, herunder arbejdsfællesskab. Arbejdsgruppens arbejde forventes afsluttet senest i starten af november 2000, hvorefter direktoratet vil vende tilbage til spørgsmålet over for mig.

Arbejdet består i montagearbejde (samling af rawlplugs og lejlighedsvis kuglepennene) og i økonomidrift (gangmandsarbejde og løbende vedligeholdelse og pasning af arresthusets fysiske rammer). Montagearbejdet er på akkord, mens økonomidriften er på timeløn. De indsatte der er beskæftiget med montagearbejde, har ikke problemer med at holde timelønnen (tværtimod). De kan normalt tjene 3-400 kr. om ugen, og ved samling af kuglepennene kan de tjene helt op til 7-800 kr. om ugen.

Arresthusets overvagtimester har det overordnede ansvar for arbejdsdriften mens den enkelte funktionær har det daglige, praktiske ansvar.

Det er meget svingende hvor meget arbejde der er, og hvor meget arbejde de indsatte vil udføre. På tidspunktet for inspektionen var der ikke noget arbejde, men det blev oplyst at der formentlig ville komme nye forsyninger en af de næste dage. Da det er meget forskelligt hvordan arbejdsdriften fungerer, er det svært at planlægge, men arresthuset kan som regel overholde leverandørens deadline.

Det er svært at skaffe (nyt) arbejde. Arresthuset har en regionsværkmester tilknyttet, men det har ikke hjulpet. Regionsværkmesteren har indtil videre været mere aktiv i arresthusene på den sydlige del af Sjælland. Arresthuset ser kun regionsværkmesteren ca. en gang hvert halve år. Arresthuset har gjort indsigelse herimod ved et møde med direktoratet, og regionsværkmesteren har lovet at forholdene bliver bedre nu hvor arbejdsforholdene i de sydlige arresthuse er forbedrede. Da han nu også flytter til Slagelse, forventer arresthuset at forholdene vil blive bedre.

Jeg anmoder arresthuset om oplysning om hvorvidt forholdene i arbejdsdriften nu som lovet af regionsværkmesteren er blevet bedre.

Det i øvrigt oplyste om de arbejdsmæssige forhold giver mig ikke anledning til bemærkninger.

3.2. Fritid

Arresthuset har et lille fritidsrum der er meget benyttet. Celledørene er forsøgsvis åbne kl. 16.00 til kl. 21.30 på hverdage og hele dagen i weekenderne, hvor der er fri adgang til fritidsrummet. Døren ud til gården er ligeledes åben indtil mørkets frembrud. I fritidsrummet er der som nævnt ovenfor opstillet en kondicykel, et bordfodboldspil, en ribbe, et dartspil og en motionsbænk.

Arresthuset har en meget god biblioteksordning. Den koster 38-40.000 kr. om året. Ud over bøger er der en række spil som de indsatte kan låne. Der er et lille overskud, som benyttes til indkøb af yderligere spil og ugemagasiner.

De indsatte kan vælge mellem 28 tv-kanaler, og de må have PlayStation i cellerne.

Der er fjernbetjening til alle tv'er. De tv-apparater som arresthuset har købt, er uden tekst-tv. Ved købet oplyste forhandleren at det snart ville blive umuligt at købe tv-apparater uden tekst-tv, men at det teknisk var muligt at fjerne tekst-tv.

Jeg har ingen bemærkninger til det oplyste om fritidstilbuddene. Som nævnt ovenfor imødekommer arresthuset gerne gode ideer til flere fritidstilbud hvis der er penge til det.

3.3. Undervisning

Arresthuset er tildelt 216 undervisningstimer på årsbasis. De udnyttes fuldt ud. Der kommer en lærer hver fredag. Han underviser i almene fag (fortrinsvis dansk,

matematik og engelsk). Undervisningen foregår i skolestuen, hvor der kan være op til otte indsatte på en gang. Først undervises de isolerede, dernæst de øvrige indsatte. De fleste indsatte deltager i undervisning.

Skolelæreren opsøger alle nyindsatte og orienterer om undervisningstilbuddene.

Jeg har ingen bemærkninger til det oplyste om undervisningstilbud mv.

4. Lægebetjening mv.

Arresthuset er tildelt to timers lægebetjening om ugen. Lægebetjeningen varetages af en praktiserende læge der har til huse lige over for arresthuset, og som derfor hurtigt kan komme til stede også i akutte tilfælde. Der kan dog være problemer ved akut lægebehov uden for lægens konsultationstid hvor vagtlægen må benyttes.

Normalt nedtrappes stofmisbrugere medmindre de er tilknyttet misbrugscentret. I så fald sker der i stedet vedligeholdelse. Der nedtrappes med metadon. Hvor meget der nedtrappes med, og over hvor lang tid nedtrapningen varer, varierer, men normalt varer nedtrapningen ca. 14 dage.

Arresthuset har ikke mange stofmisbrugere, gennemsnitligt en til to ud af de 12 indsatte. Det ville være naivt at benægte at der foregår handel med narkotiske stoffer, som (bl.a.) vil kunne kastes ind over muren, men da det er et lille arresthus hvor de ansatte er tæt på de indsatte, er det svært for de indsatte at skjule besiddelse og brug af narkotiske stoffer. Der kommer indimellem en narkohund på besøg, men den finder sjældent noget.

5. Belæg

Der er stærke og svage indsatte blandt de indsatte i arresthuset. Arresthuset har Bandidos-rockere og indsatte med relation hertil siddende. De stærke indsatte sætter i et vist omfang dagsordenen for de øvrige indsatte, men der er sjældent nogen der skal varte dem op. Hvis arresthuset opdager at det foregår, bliver der sat en stopper for det.

Der er flest varetægtsarrestanter (normalt omkring 75-80%). På tidspunktet for inspektionen var tre af de indsatte ikke varetægtsarrestanter. To af disse tre var afsonere.

Arrestinspektøren bemærkede i den forbindelse at det er et problem at kapaciteten i arresthuset ikke er tilstrækkelig. Politiet kan have op til 20 varetægtsarrestanter siddende i andre arresthuse på grund af manglende plads i Arresthuset i Frederikssund.

Jeg går ud fra at arresthuset har henledt direktoratets opmærksomhed på kapacitetsproblemerne, og at direktoratet således er opmærksom herpå. Jeg foretager mig herefter ikke noget vedrørende dette forhold.

Arresthuset har også indimellem kvinder siddende, men der havde på tidspunktet for inspektionen ikke været i nogen det sidste halve år. Det er ikke let at have kvinder siddende.

Unge anbringes i institution (Spidsen) eller på Blegdamsvejens Fængsel og sidder højest i arresthuset indtil fremstilling for retten.

Der er normalt på grund af pladsmangel ingen hæfteafsonere (under 10 om året).

Det er et problem at der er en del afsonere der venter på plads i fuldbyrdelsesinstitution. Nogle sidder i arresthuset i op til et halvt år efter domsafsigelse. Det blokerer for plads til varetægtsarrestanter. Arresthusene fungerer som buffere for de lukkede anstalter. Nogle indsatte vil gerne afsone i

arresthus, men de fleste vil gerne i afsoningsanstalt. Det gælder primært de åbne anstalter, men også de lukkede fordi fængslerne har bedre fritidstilbud.

Jeg har ingen bemærkninger til det oplyste om arresthusets belæg.

6. Andre forhold

6.1. Forplejning

Arresthusets forplejning består af kost fra Statsfængslet i Jyderup. De indsatte er generelt ikke tilfredse med maden og er meget kede af at det ikke længere er muligt at lave mad i fællesskab i køkkenet.

Den ovenfor nævnte spørgeskemaundersøgelse vedrørende forholdene i alle arresthusene berører bl.a. spørgsmålet om arresthusmadens kvalitet. Da jeg endvidere ved modtagelse af et eksemplar af Direktoratet for Kriminalforsorgens rapport om direktoratets inspektion af Arresthuset i Helsingør blev bekendt med at direktoratet havde taget spørgsmålet op til generel overvejelse, bad jeg (i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Herning) direktoratet om at underrette mig om resultatet af direktoratets overvejelser. Jeg har endnu ikke modtaget en sådan underretning.

Indtil jeg har modtaget underretning fra direktoratet og afsluttet mine overvejelser, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål i relation til min inspektion af Arresthuset i Frederikssund.

Med hensyn til ophævelsen af adgangen for de indsatte til at lave mad i fællesskab i arresthusets køkken henviser jeg til det som jeg har anført nedenfor under pkt. 6.3.

6.2. Mad udefra

De indsatte kan bestille mad udefra hver dag, men for tiden kun fra et pizzeria. Ifølge svaret i spørgeskemaet var det tidligere også muligt at få mad fra et cafeteria og undtagelsesvis fra en restaurant. Bestilling skal afgives inden kl. 16.30. I weekenden kan de indsatte gennem personalet bestille brød mv. fra et bageri.

6.3. De indsattes adgang til køkkenfaciliteter

Arrestforvareren oplyste bl.a. at der indtil det nye kostcirkulære trådte i kraft den 1. februar 2000, havde været fælles madlavning for de indsatte. På et møde med arresthusene havde direktoratets konsulent fra Fødevarerdirektoratet orienteret om de nye regler og i den forbindelse efter det oplyste indskærpet at det kun var tilladt for de indsatte at anvende arresthusenes køkkener til tilberedning af mad til andre end sig selv hvis køkkenet er godkendt til produktion af mad. De indsatte må derfor nu kun lave mad til sig selv. De indsatte (og også de ansatte) er meget kede af at denne mulighed for fælles madlavning ikke længere er til stede.

Under mine samtaler med de indsatte nævnte de også selv at de er kede af at det ikke længere er muligt at lave mad flere indsatte sammen i arresthusets køkken.

Da spørgsmålet om de indsattes adgang til selv at lave mad i arresthusets køkken ikke kun er relevant for Arresthuset i Frederikssund, har jeg rejst en generel sag over for direktoratet herom. Denne sag er endnu ikke afsluttet.

Jeg vil orientere arresthuset om udfaldet af denne sag, men jeg foretager mig ikke i øvrigt mere vedrørende dette forhold i relation til min inspektion af Arresthuset i Frederikssund.

6.4. Købmand

De indsatte kan ved bestillingssedler handle hos en købmand to gange om ugen. Personalet afregner med købmanden og indkræver herefter beløbet hos de indsatte ved udlevering af varerne. Ordningen fungerer udmærket.

6.5. Vold mv.

Ifølge svaret i spørgeskemaet havde der indtil da ikke været voldsepisoder mellem de indsatte, og arresthuset oplyste ikke under inspektionen om sådanne episoder siden da. Derimod havde der efter svaret i spørgeskemaet været to undvigelse.

6.6. Tv-ordning

Arresthuset udlejer tv'er til de indsatte. Lejen er fem kr. pr. dag.

Ombudsmanden har af egen drift over for Direktoratet for Kriminalforsorgen rejst nogle generelle spørgsmål om tv-ordninger i landets arresthuse og betalingen herfor. Denne undersøgelse er afsluttet den 13. november 2000, jf. nedenfor. Undersøgelsen vedrørte spørgsmålet om hvorvidt der efter pkt. 45 i De Europæiske Fængselsregler er en forpligtelse for kriminalforsorgen til foranledige at de indsatte kan se tv i institutionen, og i bekræftende fald hvorvidt, og i givet fald i hvilket omfang kriminalforsorgen kan opkræve leje herfor fra de indsatte.

Med hensyn til det første spørgsmål udtalte direktoratet at kriminalforsorgen har en forpligtelse til at tilvejebringe de praktiske forudsætninger for de indsattes adgang til i hvert fald dansk fjernsyn. Med hensyn til det andet spørgsmål udtalte direktoratet at der efter direktoratets opfattelse bevillingsretligt på de årlige finanslove er hjemmel til at opkræve leje for udlejning af tv-apparater til de indsatte idet en sådan opkrævning er "et naturligt led i kriminalforsorgens virksomhed.". Med hensyn til størrelsen af lejeindtægterne havde direktoratet tidligere (i brev af 16.

februar 1999) oplyst at den af direktoratet efter nærmere overvejelse og undersøgelse pr. 1. marts 1999 var fastsat til maksimalt fem kr. om dagen.

Direktoratet oplyste i øvrigt at direktoratet på baggrund af betænkning nr. 1358/1998 om varetægtsfængsling i isolation (s. 85) har overvejet om der for isolerede varetægtsarrestanter bør stilles gratis tv til rådighed, og at direktoratet vil overveje spørgsmålet på ny i forbindelse med Justitsministeriets udarbejdelse af administrative regler for behandlingen af varetægtsfængslede i isolation efter vedtagelse af lovforslag (L 14) af 6. oktober 1999. Direktoratet havde tidligere oplyst at direktoratet vil orientere mig om resultatet af disse overvejelser. Lovforslaget er vedtaget som lov nr. 428 af 31. maj 2000.

Ombudsmanden gjorde med brev af 10. august 2000 Statsrevisorernes Sekretariat bekendt med sagen for at sekretariatet kunne overveje om der måtte være anledning til at foretage noget.

Statsrevisorernes Sekretariat forelagde sagen for Rigsrevisor der kom med en udtalelse af 18. oktober 2000. I brev af 25. oktober 2000 til mig anførte Statsrevisoratet, sekretæren herefter:

”...

Vedrørende hjemmelsspørgsmålet mener jeg, at kriminalforsorgen har både pligt til at give de indsatte adgang til fjernsyn og ret til at opkræve leje for de apparater, der stilles til rådighed under forudsætning af, at lejeindtægten svarer til den aktuelle udgift.

Rigsrevisor har efter anmodning redegjort for det bevillingsretlige i denne sag. Rigsrevisor finder, at ordningen med, at kriminalforsorgen i arresthuse m.m. stiller fjernsyn til rådighed for de enkelte indsatte i cellerne og opkræver den takst, der er fastsat af Direktoratet for Kriminalforsorgen, fungerer tilfredsstillende. Rigsrevisor konkluderer endvidere, at der er bevillingsretlig hjemmel til at oppebære indtægter for udleje af tv-apparater til indsatte. Heri er jeg enig med rigsrevisor.

...”

Ombudsmanden udtalte herefter i brev af 13. november 2000 til Direktoratet for Kriminalforsorgen følgende:

” ...

Efter min endelige gennemgang af sagen er det min opfattelse at kriminalforsorgen efter bestemmelsen i pkt. 45 i De Europæiske Fængselsregler har en egentlig forpligtelse til at foranledige at de indsatte kan se (i hvert fald dansk) fjernsyn. Pr. 1. juli 2001, hvor loven om fuldbyrdelse af straf mv. træder i kraft, følger denne pligt for afsoneres vedkommende tillige af § 58, stk. 1, i denne lov.

Det er ikke i pkt. 45 i De Europæiske Fængselsregler eller andre steder angivet på hvilken måde kriminalforsorgen skal opfylde denne forpligtelse. Jeg er enig med direktoratet i at pligten ikke rækker videre end til at sørge for at de praktiske forudsætninger for at kunne se tv er til stede, f.eks. ved tilbud om leje af tv, jf. følgebrevet af 23. januar 1997 til direktoratets cirkulære af samme dag om ændring af effekteirkulæret. Det følger således ikke af bestemmelsen i pkt. 45 i De Europæiske Fængselsregler at kriminalforsorgen skal stille gratis tv til rådighed for de indsatte, og der er derfor ikke noget til hinder for at muligheden for at se tv administreres gennem en udlejningsordning.

Med hensyn til spørgsmålet om hjemlen til at opkræve leje er jeg enig med direktoratet, Rigsrevisor og Statsrevisoratet i at udlejning af tv må anses for et naturligt led i kriminalforsorgens virksomhed, og at hovedkonto 11.31.03. Kriminalforsorgen i anstalter og frihed derfor indeholder den fornødne bevillingsretlige – og materielle – hjemmel til at oppebære indtægter for udlejning af tv-apparater til de indsatte.

Det er dog som anført af Statsrevisoratet en forudsætning at lejeindtægten svarer til den aktuelle udgift. Størrelsen af lejen må derfor fastsættes således at der ikke fremkommer overskud af udlejningsordningen.

Idet jeg går ud fra at den af direktoratet fastsatte maksimumleje på fem kr. om dagen er fastsat ud fra denne forudsætning, har jeg ingen bemærkninger hertil.

Som anført i mit brev af 10. august 2000 til Statsrevisorernes Sekretariat, som direktoratet har modtaget kopi af, ... kan pligten til at foranledige at de indsatte kan se tv, praktiseres på forskellig måde. For nogle indsatte vedkommende, herunder blandt andre isolerede varetægtsarrestanter, indsatte der opholder sig i særligt sikrede celler/afdelinger, indsatte der opholder sig i enrum (frivilligt eller tvangsmæssigt), indsatte i institutioner (visse arresthuse) der bygningsmæssigt er sådanne at et fællesareal hvor der kan ses fjernsyn, ikke kan etableres, og indsatte i arresthuse hvor der kun er begrænset fællesskab, må pligten opfyldes ved at de indsatte har fjernsyn på deres celle. Også i sådanne tilfælde kan der opkræves en rimelig betaling.

For en gruppe af disse indsatte – nemlig de isolerede varetægtsarrestanter – overvejer Direktoratet for Kriminalforsorgen imidlertid som anført ... at stille fjernsyn gratis til rådighed, og direktoratet

har oplyst at jeg vil blive orienteret om resultatet af disse overvejelser. Da lovforslaget ... er vedtaget den 31. maj 2000, anmoder jeg om oplysning om hvor langt disse overvejelser er kommet.

Som anført i mit brev af 10. august 2000 til Statsrevisoratets Sekretariat er der efter min opfattelse behov for at det tillige overvejes om der er andre grupper af indsatte, jf. ovenfor [bl.a. enrumssanbragte; min tilføjelse], for hvem det på samme måde vil være rimeligt at stille fjernsyn gratis til rådighed.

Jeg henstiller på denne baggrund at direktoratet tillige overvejer dette spørgsmål nærmere. Jeg beder om underretning om resultatet af disse overvejelser.
..."

Jeg har endnu ikke modtaget en sådan underretning.

6.7. Fællesskab

Fællesskabet i arresthuset kan foregå i fritidsrummet, på gangarealet, under gårdture og under cellefællesskab. Fritidsrummet er meget benyttet. Celledørene er som tidligere nævnt forsøgsvis åbne mellem kl. 16.00 og kl. 21.30 på hverdage og hele dagen i weekenderne, hvor der er fri adgang til fritidsrummet. Døren ud til gården er ligeledes åben indtil mørkets frembrud.

Ifølge arresthusets husorden er der mellem kl. 7.00 og kl. 8.45 ligeledes åbne døre for indsatte i fællesskab. Døren til gården er også åben i denne periode.

Det oplyste om fællesskab giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Spørgsmålet om fællesskab blev som bekendt, jf. også ovenfor under pkt. 3.1., drøftet på direktoratets møde den 10. maj 2000 med arrestforvarerne. Jeg vil, som det fremgår under pkt. 3.1., modtage underretning fra direktoratet når den nedsatte arbejdsgruppe har afsluttet sine overvejelser.

6.8. Besøg

Der er mulighed for besøg på alle ugens dage i én time mellem kl. 14.30 og kl. 18.30, således at sidste besøg indledes kl. 17.30. Der er aldrig kø. Besøg overvåges i visse tilfælde af politiet, men aldrig af arresthuset.

En af de indsatte klagede over at de gældende besøgstider ikke tilgodeser besøgende der kommer langvejs fra eller kun kan komme på andre tidspunkter – eller som kan komme hele dagen. Han så gerne at det var muligt at have besøg længere tid ad gangen, specielt i weekenderne.

Under det afsluttende møde tilkendegav ledelsen at spørgsmålet ville blive overvejet. I forbindelse med mit svar til den indsatte bad jeg om underretning om resultatet af arresthusets overvejelser.

I brevet af 29. marts 2000 har arresthuset oplyst at der efter førstkommende personalemøde i april/maj 2000 ville ske en ændring således at besøg fremrykkes i weekenden og afvikles senere på hverdage. Arresthuset har samtidig for god ordens skyld bemærket at arresthuset meget ofte er fleksibelt med hensyn til at tillade længerevarende besøg hvis besøgslokalet ikke er booket.

Jeg beder arresthuset om at præcisere besøgstiderne som de er nu, men tager i øvrigt det oplyste til efterretning.

Idet jeg går ud fra at der fortsat er mulighed for at fravige ovennævnte tidsrum hvis den besøgende (undtagelsesvis) ikke kan komme inden for det fastlagte tidsrum, og at der vil kunne gives besøg af længere varighed hvis den besøgende kommer (sjældnere, men) langvejs fra, giver det oplyste om besøg mig ikke anledning til bemærkninger.

6.9. Talsmandsordning

Arresthuset har ikke nogen egentlig talsmandsordning, og en sådan vil også være svær at praktisere da den gennemsnitlige indsættelsestid er ca. en måned.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Viborg har dette arresthus rettet henvendelse til Dansk Arrestforvarerforening med anmodning om at foreningen kontakter direktoratet med henblik på udarbejdelse af ensartede regler for talsmandsvirksomhed i arresthusene. Direktoratet modtog en sådan henvendelse fra Dansk Arrestforvarerforening den 21. juni 1999. Det fremgår af henvendelsen at spørgsmålet om ensretning af praksis på området havde været drøftet på foreningens årsmøde, og at man var nået til den konklusion at foreningen ville fraråde at praksis forsøges ensrettet, idet dette i visse arresthuse vil betyde en stramning der ikke findes hensigtsmæssig eller nødvendig.

Arrestforvarerforeningen har over for direktoratet bl.a. peget på at de indsattes mulighed for fællesskab i de enkelte arresthuse vil være af stor relevans for hvorledes talsmandsordningen bør være. Jeg bad direktoratet om at underrette mig om resultatet af direktoratets behandling af denne henvendelse, og direktoratet har ved brev af 29. januar 2000 bl.a. svaret følgende:

”...

Direktoratet er enig i, at det udfra ovennævnte betragtninger vil være uhensigtsmæssigt at udarbejde ensartede regler for talsmandsordninger på arresthusområdet, men mener i overensstemmelse med foreningens holdning, at de indsatte via den lokale husorden, opslag eller lignende bør sikres en orientering om, hvorledes de organisatoriske former for drøftelser med de indsatte administreres i det enkelte arresthus.

Direktoratet har derfor dags dato anmodet arresthusene om at sørge for, at de indsatte via den lokale husorden, opslag eller lignende orienteres om, hvorledes de organisatoriske former for drøftelser med de indsatte administreres i arresthuset.”

Arresthuset oplyste under inspektionen at det havde modtaget direktoratets brev, og arrestforvareren rejste på denne baggrund spørgsmålet om hvorvidt arresthusets husorden var tilstrækkeligt skarpt formuleret. Det er heri anført at de indsatte kan anmode om en samtale/et møde med arrestforvareren/en overvagtimester vedrørende generelle forhold i arresthuset.

Nærmere regler om organisatoriske drøftelser med de indsatte er fastsat i direktoratets cirkulære af 15. marts 1978 herom. Efter cirkulærets § 2 påhviler det enhver institution hvor de indsatte i almindelighed er anbragt i fællesskab, at fastlægge sådanne organisatoriske rammer som under hensyn til institutionens struktur og størrelse samt klientellets sammensætning må anses for egnede til drøftelse med de indsatte eller repræsentanter for disse. I institutioner hvor fællesskab kun i begrænset omfang er gennemført, skal der lejlighedsvis afholdes møde med grupper af de indsatte der har adgang til fællesskab, jf. § 3.

En ordning som beskrevet i husordenen hvorefter de indsatte kan anmode om en samtale eller et møde om generelle forhold, er, som det fremgår, ikke tilstrækkelig til efterlevelse af cirkulærets regler. Jeg beder på denne baggrund arresthuset om en udtalelse om arresthusets efterlevelse af cirkulæret. Jeg beder endvidere arresthuset om at oplyse hvad direktoratets anmodning om orientering af de indsatte om hvordan de organisatoriske former for drøftelser med de indsatte administreres i arresthuset, herefter giver anledning til. Jeg henviser i den forbindelse arresthuset til at forelægge eventuelle tvivlsspørgsmål for direktoratet.

6.10. Avishold

Arresthuset holder Politiken, Berlingske Tidende, B.T. og Frederiksborg Amtsavis. Herudover holdes nogle månedsmagasiner. Abonnement betales over biblioteksordningen.

6.11. Samarbejde med de sociale myndigheder

Arresthuset betjenes af to medarbejdere fra Kriminalforsorgen i Frihed (KiF) i Hillerød. Der kommer en forsorgsmedarbejder en gang om ugen. Vedkommende har samtaler med de enkelte indsatte og deltager i forsorgsmøde med arresthuset. Samarbejdet fungerer udmærket. Ved løsladelse aftales i fornødent omfang tid for den indsatte med socialkontoret.

Dette giver mig ikke anledning til bemærkninger.

6.12. Elartikler

Der er som nævnt ovenfor elkoger og kaffemaskine i cellerne. Den indsatte må selv medtage bl.a. PlayStation med indtil 10 spil. Arresthuset udlåner radioer til de indsatte der måtte ønske det. Ifølge husordenen (og svaret i spørgeskemaet) tillades tillige hårtørrer og barbermaskine.

7. Samtaler med indsatte

Jeg havde samtaler med seks indsatte. Under mødet med arresthusets ledelse forelagde jeg de indsattes klager for ledelsen.

Fire indsatte har desuden fået særskilte svar på deres klager. Med de sidste to indsatte blev det aftalt at de ikke behøvede skriftligt svar. De indsattes klager af generel karakter vedrørende de forhold som er omtalt ovenfor, er omtalt under rapportens punkter vedrørende disse forhold. Herudover rejste de indsatte følgende spørgsmål:

7.1. Telefonordning for afsonere

Flere af de indsatte fremsatte ønske om at der blev opstillet en telefon til brug for afsonere. De henviste bl.a. til at afsonere nogle gange sidder længe i arresthuset efter domsafsigelse, og at afsonere i de fleste fængsler har adgang til at telefonere. (Det gælder de åbne fængsler og på forsøgsbasis også to lukkede fængsler.) En af de indsatte oplyste endvidere at de indsatte i Arresthuset i Kalundborg havde adgang til en telefon. De indsatte mente at en sådan telefon ville kunne opsættes i gangen på den anden side af gitteret til cellegangen. De indsatte oplyste at der tidligere havde været en telefon ved fritidsrummet, som imidlertid var nedtaget.

Forsøgsordningen på de lukkede fængsler (Statsfængslet i Ringe og Statsfængslet i Vridsløselille) er omfattet af ombudsmandens inspektion af Statsfængslet i Ringe. Ombudsmanden har i forbindelse med afgivelse af rapport om denne inspektion bedt Direktoratet fra Kriminalforsorgen om underretning om resultatet af evaluering af ordningen (som i flere omgange er blevet forlænget og har afventet arbejdet i fordelingsarbejdsgruppen og senere tillige arbejdet i differentieringsudvalget). Direktoratet har i senest i brev af 29. marts 2000 oplyst at det nu er besluttet at ordningerne i en lidt ændret form skal udvides og permanentgøres således at de kommer til at omfatte fællesskabsafdelinger i de lukkede fængsler. Direktoratet oplyste samtidig at direktoratet er i færd med at kortlægge og løse de problemer af bl.a. teknisk art som udvidelsen og permanentgørelsen medfører.

Jeg meddelte herefter direktoratet at jeg tog det oplyste til efterretning.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen i Arresthuset i Frederikssund at ledelsen ville overveje spørgsmålet om opsætning af en telefon til afsonerne, og jeg bad arresthuset om at underrette mig om resultatet af disse overvejelser.

I brevet af 29. marts 2000 har arresthuset oplyst at arresthuset efter samtale med politiet er tilbageholdende med at opsætte en almindelig telefon med ubegrænset

adgang for indsatte. Arresthuset har haft kontaktet Arresthuset i Kalundborg og fået oplyst at dette arresthus har købt en brugt telefonboks som kan anvendes af indsatte m.fl., men at anvendelsen er personalestyret således at der altid foreligger en personalebeslutning før brug, og således at personalet omstiller til boksen før anvendelse. Arresthuset oplyste endvidere at arresthuset nu igen havde opsat en telefon ved fritidsrummet hvortil der kan omstilles, og at de indsatte – også efter personalebeslutning – kan foretage uforstyrrede og private samtaler derfra. (Den telefon der tidligere var opsat ved fritidsrummet var nedtaget fordi den var gået i stykker, og det havde været vanskeligt at fremskaffe en ny uden trykknapper.)

Jeg tager arresthusets oplysninger, herunder at der nu igen findes en telefon ved fritidsrummet, til efterretning og foretager mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

7.2. Indelåsning af alle nyindsatte

En af de indsatte klagede over at alle nyindsatte blev låst inde de første to dage efter indsættelsen uden fællesskab med den begrundelse at arresthuset skulle se dem an.

Arresthuset bekræftede at alle nyindsatte blev set an i hvert fald et døgn tid før de fik fællesskab. Denne praksis var indført efter et knivoverfald i efteråret 1999.

Inden jeg tager stilling til dette forhold, anmoder jeg om direktoratets bemærkninger til denne praksis.

8. Gennemgang af rapporter

Ved starten af inspektionen bad jeg om at modtage kopi af arresthusets rapporter mv. for perioden fra den 21. februar 1999 til den 21. februar 2000 vedrørende disciplinærsager – hvis antallet oversteg 20, dog kun de seneste 20. Jeg bad desuden om at modtage kopi af arresthusets rapporter vedrørende magtanvendelse i den samme periode.

Jeg har herefter modtaget fire forhørsrapporter, to rapporter om forhold der gav anledning til overførsel, en visitationsrapport, fire rapporter om fund af hash og en rapport om fund af spiritus, men ingen magtanvendelsesrapporter. Jeg går således ud fra at der ikke har været nogen tilfælde af magtanvendelse i den pågældende periode.

De fem rapporter om fund af hash og spiritus vedrører fund på gangareal og toilet uden at de er henført til nogle bestemte indsatte. Disse rapporter indgår derfor ikke i min undersøgelse.

Visitationsrapporten vedrører fund af (bl.a.) en mobiltelefon med oplader der blev inddraget og overladt til politiet, som beslaglagde effekterne da den indsatte protesterede imod overdragelsen. Den indsatte og dennes advokat erklærede sig dog indforstået med politiets beslaglæggelse af effekterne efter at beslaglæggelsen blev forelagt for retten. Den indsatte var ikke sigtet i den sag som effekterne blev beslaglagt til (vedrørende hjælp til en undvigelse der kort forinden havde fundet sted fra arresthuset, og hvor telefonen efter politiets opfattelse havde været anvendt), men blev afhørt som vidne. Det fremgår ikke af visitationsrapporten (af 3. februar 2000) om den indsatte var afsoner eller varetægtsarrestant, men det er i en forhørsrapport vedrørende den samme indsatte godt en måned tidligere angivet at han var afsoner. Jeg går derfor ud fra at han også var afsoner på tidspunktet for inddragelsen af mobiltelefonen.

Efter straffelovens § 47, stk. 3, kan der ske konfiskation over for afsonere af genstande der er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i anstalten, medmindre genstandene tilhører nogen som ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold. Ved konfiskation inddrages det konfiskerede til fordel for statskassen eller til nyttiggørelse i institutionen eller destrueres, jf. fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 37,

stk. 2, og cirkulære af 3. oktober 1979 om fremgangsmåden med hensyn til konfiskation i henhold til § 47, stk. 3, i straffeloven. Procedurereglerne for behandling af disciplinærsager finder også anvendelse i forbindelse med konfiskation, jf. bl.a. fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 37.

I det foreliggende tilfælde er der ikke sket konfiskation, men effekterne er taget i bevaring, jf. § 6 i cirkulære af 15. december 1980 om visitation af de indsatte og deres opholdsrum, og herefter overdraget til politiet.

Der kan rejses spørgsmål om hjemlen til denne overdragelse.

Da der ikke skete konfiskation og heller ikke (i øvrigt) blev rejst en disciplinærsag mod den indsatte i anledning af fundet af effekterne, er sagen ikke omfattet af den kategori af sager som min anmodning om udlån af rapporter mv. angik. Sagen indgår derfor ikke i min undersøgelse nedenfor. På denne baggrund foretager jeg mig heller ikke mere for så vidt angår det nævnte hjemmelsspørgsmål.

Den ene af de to rapporter om overførsel (rapport af 16. marts 1999) vedrørte en indsat varetægtsarrestant der ”gik amok” efter at retten havde forlænget hans varetægtsfængsling i isolation. Der blev tilkaldt en patruljevogn der kørte den pågældende til Vestre Fængsel.

Efter § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 2, i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 13. september 1978 om anbringelse af varetægtsarrestanter kan en varetægtsarrestant overføres til et andet arresthus end der hvor straffesagen behandles, hvis bl.a. sikkerhedsmæssige hensyn eller andre ganske særlige omstændigheder gør det påkrævet, jf. § 2, stk. 1, nr. 3 og 4.

Efter § 39 i Justitsministeriets bekendtgørelse af 12. september 1978 om ophold i varetægtsfængsel skal væsentlige indgreb i varetægtsarrestantens rettigheder der foretages til opretholdelse af orden og sikkerhed i varetægtsfængslet, med de fornødne lempelser ske under iagttagelse af reglerne i bekendtgørelsens § 37. Denne bestemmelse indeholder regler om disciplinærsagers behandling.

Jeg anmoder arresthuset og direktoratet om en udtalelse om hvorvidt sagen burde have været behandlet efter reglerne i bekendtgørelsens § 37. Indtil jeg har modtaget disse udtalelser, foretager jeg mig ikke mere vedrørende denne sag.

Den anden rapport (rapport af 30. marts 1999) vedrører en afsoner der to gange forsøgte at få en kvindelig ansat med ind i arbejdsværelset. Det fremgår af rapporten at den indsatte tidligere havde fremsat ønske over for den pågældende kvindelige funktionær om seksuelle ydelser, og at han var blevet flyttet to andre steder fra på grund af samme adfærd.

Efter § 14, stk. 1, i direktoratets cirkulære af 29. august 1983 om bl.a. overførsel af indsatte mellem Kriminalforsorgens institutioner kan indsatte overføres mellem (åbne eller) lukkede institutioner indbyrdes når særlige grunde taler derfor. Reglerne i § 13, stk. 2, 1. punktum, og stk. 3-6 finder tilsvarende anvendelse. Disse bestemmelser indeholder regler om behandlingen af sager om overførsel der i det væsentlige svarer til reglerne i § 9 i disciplinærstrafcirkulæret vedrørende afsonere, jf. gengivelsen af denne bestemmelse under pkt. 8.1.4. nedenfor.

Det fremgår endvidere af pkt. 11 i direktoratets vejledning af 5. december 1995 om behandling af disciplinærsager, jf. pkt. 8.1.1. nedenfor, at procedurereglerne i disciplinærstrafcirkulæret skal anvendes uanset om sagen ender med en disciplinærstraf eller en anden foranstaltning efter andre regler. Om denne bestemmelse har direktoratet i brev af 16. december 1999 i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nakskov udtalt følgende:

” ...

Når det i pkt. 11 i disciplinærstrafvejledningen er anført, at anvendelsen af andre foranstaltninger sker efter de herom gældende regler, men at de nævnte krav til sagens behandling (sagsoplysning, partshøring m.v.) fortsat gælder, skal dette forstås sådan, at såfremt en sag er startet som en disciplinærsag, skal sagens behandling fuldføres i overensstemmelse med de i vejledningen anførte retningslinjer. Hvis det i overensstemmelse med de i punkt 11 nævnte retningslinjer besluttes at afgøre sagen således, at der træffes andre foranstaltninger end disciplinærstraf, eller eventuelt i overensstemmelse med reglen i disciplinærstrafcirkulærets § 5 anvendes andre foranstaltninger i kombina-

tion med disciplinærstraf, skal disse foranstaltninger behandles selvstændigt i overensstemmelse med det relevante regelsæt, men således at disciplinærsagen som sådan opfylder vejledningens krav.

I det tilfælde, som ombudsmanden nævner, hvor der er tale om, at en disciplinærsag fører til, at den indsattes udgang tilbagekaldes, skal disciplinærsagen formelt afsluttes af den, der udøver disciplinærmyndigheden, i mange tilfælde en overvagtimester, der fungerer som forhørsleder, og selve afgørelsen om tilbagekaldelse af udgang skal selvstændigt under iagttagelse af de i denne forbindelse gældende procedureregler, herunder regler om sagsoplysning mv., træffes af den kompetente myndighed, institutionens leder.

For så vidt angår reglerne og sagernes behandling følger det af ovenstående, at det krav, som ombudsmanden nævner som eksempel, om anvendelse af en 'særlig protokol', skal opfyldes for så vidt angår gennemførelsen af disciplinærsagen som sådan."

Jeg tog i min opfølgingsrapport af 8. august 2000 det anførte til efterretning.

I det foreliggende tilfælde er sagen ikke "startet som" en disciplinærsag, og den indgår derfor ikke i den kategori af sager som jeg bad om at låne, og derfor heller ikke i min gennemgang nedenfor af disciplinærsager.

Det fremgår ikke af sagen på hvilket retligt grundlag overførslen er sket, men jeg går ud fra at det er bestemmelsen i § 14, stk. 1, i direktoratets cirkulære af 29. august 1983 om bl.a. overførsel af indsatte mellem Kriminalforsorgens institutioner, som jeg har nævnt ovenfor. Det fremgår heller ikke om der er forholdt i overensstemmelse med procedurereglerne i dette cirkulæres § 13, stk. 2, 1. punktum, og stk. 3-6, som § 14, stk. 1, henviser til.

Da sagen ikke er omfattet af den kategori af sager som jeg bad om at låne, foretager jeg mig ikke noget vedrørende spørgsmålet om overholdelse af procedurereglerne i overførselscirkulæret i sagen.

Ved min gennemgang af det modtagne materiale har jeg navnlig haft opmærksomheden henledt på hvorvidt proceduren i forhold til de gældende regler er blevet fulgt. Jeg har også været opmærksom på spørgsmålet om overholdelse af reglerne om notatpligt. Gennemgangen giver mig anledning til følgende bemærkninger:

8.1. Disciplinærsager

8.1.1.

I et af de fire tilfælde med forhør (forhørsprotokollen, s. 18) er det i forhørsrapporten angivet at den pågældende indsatte var afsoner, mens det i to underliggende rapporter er angivet at den indsatte var varetægtsarrestant. De underliggende rapporter er daterede henholdsvis den 11. og 12. december 1999, mens forhør fandt sted den 29. december 1999. Jeg henviser til min anmodning nedenfor om oplysning om hvorvidt den indsatte ændrede status fra varetægtsarrestant til afsoner i tidsrummet fra udfærdigelsen af de underliggende rapporter til forhøret.

To af de øvrige forhørsrapporter vedrørte afsonere; den sidste en varetægtsarrestant.

Én sag endte med ikendelse af disciplinærstraf (syv dages strafcelle), to sager endte med udgangskarantæne, og den sidste sag endte med inddragelse af besøgstilladelse. I førstnævnte sag skete der tillige konfiskation og i sidstnævnte sag inddragelse af en mobiltelefon.

For så vidt angår sagen med tilbagekaldelse af besøgstilladelse (forhørsprotokollen, s. 16), er der tale om en afgørelse i forhold til de pågældende besøgende. Da den indsatte ved en sådan tilbagekaldelse nægtes besøg af de pågældende, har jeg i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Århus udtalt at der samtidig er tale om en afgørelse i forhold til den indsatte. Det indebærer at almindelige forvaltningsretlige regler (i forvaltningsloven mv.) gælder for behandlingen af sådanne sager. Reglerne i disciplinærstrafcirkulæret og -vejledningen gælder kun hvis der samtidig er tale om en disciplinærsag mod den indsatte.

Jeg udtalte samtidig at jeg forstod en passus i Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning af februar 1997 om forvaltningsloven og offentlighedsloven for Kriminalforsorgens personale sådan at den indsatte også efter direktoratets opfattelse er part i sagen.

Den konkrete sag er behandlet som en disciplinærsag med forhør af den indsatte (en varetægtsarrestant). Selvom der bortset fra tilbagekaldelsen af besøgstilladelsen og inddragelse af den mobiltelefon som de besøgende havde forsøgt at smugle ind til den indsatte, ikke blev truffet andre afgørelser i forhold til den indsatte, indgår den derfor i min undersøgelse.

Udgangssagerne indgår også i min undersøgelse. Det skyldes at de krav der gælder for behandlingen af disciplinærsager, som nævnt ovenfor også gælder i tilfælde hvor der anvendes andre foranstaltninger end disciplinærstraf, jf. pkt. 11 i direktoratets vejledning af 5. december 1995 om behandling af sager om disciplinærstraf mv.

Alle fire sager indgår således i min undersøgelse.

Reglerne om gennemførelse af disciplinærsager over for afsonere findes i fuldbyrdelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 421 af 21. juni 1973 med senere ændringer om fuldbyrdelse af frihedsstraf) og Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 10. marts 1976 med senere ændringer om anvendelse og fuldbyrdelse af disciplinærstraf over for indsatte og om disciplinærsagers gennemførelse. For så vidt angår varetægtsarrestanter, findes reglerne i bekendtgørelse af 12. september 1978 om ophold i varetægtsfængsel og i direktoratets cirkulære af 13. september 1978 med senere ændringer.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i forlængelse af disse cirkulærer udstedt den ovenfor nævnte vejledning af 5. december 1995 om behandling af sager om disciplinærstraf mv. i Kriminalforsorgens anstalter og i arresthusene.

Bestemmelserne i §§ 5-10 i cirkulæret vedrørende varetægtsarrestanter er indholdsmæssigt identiske med bestemmelserne i §§ 6-11 i cirkulæret vedrørende afsonere. I det følgende er det cirkulæret vedrørende afsonere der er anvendt.

8.1.2.

Efter cirkulærets § 6 kan den indsatte hvis der er begrundet formodning om at denne har overtrådt bestemmelser der må antages at medføre disciplinærstraf af strafcelle, midlertidigt anbringes i forhørs-celle. Anbringelse i forhørs-celle kan dog efter bestemmelsen kun ske hvis det er nødvendigt til undersøgelsens gennemførelse. Hvis beslutningen er truffet af andre end institutionens leder, skal denne snarest underrettes om anbringelsen, jf. § 6, stk. 1, 2. punktum. Den indsatte skal snarest muligt orienteres om begrundelsen for anbringelsen og skal have lejlighed til at udtale sig, jf. § 6, stk. 2. Tiden tilbragt i forhørs-celle skal fradrages i udståelsen af strafcelle, jf. § 6, stk. 3.

Det fremgår af vejledningens pkt. 9, sidste pind, at der i det forhørsnotat der skal udfærdiges efter cirkulærets § 9, stk. 4, jf. nedenfor, skal gøres notat om bl.a. varigheden af en eventuel forudgående forhørs-celleanbringelse.

For at det er muligt at efterprøve om de øvrige bestemmelser i disciplinærstrafcirkulærets § 6 (stk. 1 og 2) er overholdt, må der efter min opfattelse gøres notat også om overholdelsen af disse bestemmelser.

I intet af de fire tilfælde skete der forhørsceanbringelse.

8.1.3.

Disciplinærsager skal behandles hurtigst muligt, jf. cirkulærets § 7, stk. 2.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nykøbing Falster har jeg udtalt at forhør der afholdes op til tre dage efter indberetningen, efter min opfattelse for så vidt er i overensstemmelse med § 7, stk. 2. Jeg har samtidig bedt Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om hvor grænsen ligger i bestemmelsen (når der ikke foreligger særlige omstændigheder der gør at forhør ikke kan afholdes inden for tre dage, f.eks. at den indsatte på grund af bortgang eller lignende er fraværende fra institutionen). Direktoratet har i en udtalelse af 1. december 1999 anført følgende:

”Cirkulærets § 7, stk. 2, vedrører alle de sagsbehandlingsskridt, der findes påkrævet, for at disciplinærsagen kan gennemføres, jf. § 7, stk. 1.

I en række tilfælde vil det være påkrævet at indhente yderligere indberetninger eller foretage afhøringer af personale eller medindsatte. Disse sagsbehandlingsskridt vil almindeligvis foretages inden forhøret af den indsatte, jf. herved cirkulærets § 9. Endvidere kan det i en række situationer være nødvendigt at foretage genafhøring af såvel den indsatte som af vidner.

Det er direktoratets opfattelse, at der allerede af disse grunde ikke kan fastsættes en fast øvre grænse for, hvor lang tid der må gå inden (endeligt) forhør af den indsatte. Der henses her bl.a. til, at personale, der skal afhøres, kan have tjenestefri, være på ferie etc.

Det er dog direktoratets opfattelse, at der altid snarest skal foretages en gennemlæsning af en indberetning, når denne modtages, med henblik på en vurdering af, hvorledes sagens videre behandling skal tilrettelægges, således at yderligere bevisoptagelse kan ske hurtigst muligt.

Det er endvidere direktoratets opfattelse, at forhør af den indsatte bør ske hurtigst muligt, således at den indsatte endnu har det passerede i frisk erindring, da dette findes at have betydning for den indsattes mulighed for at forsvare sig og fremkomme med fyldestgørende oplysninger til brug for disciplinærsagens afgørelse.”

Ved vurderingen af spørgsmålet om den tidsmæssige behandling af sagen må der efter min opfattelse i øvrigt lægges vægt på om den indsatte i forbindelse med det disciplinære forhold er hensat i forhørscele eller foreløbigt enrum.

To af sagerne er behandlet dagen efter indberetningen, en sag er behandlet dagen efter at den indsatte efter undvigelse var indsat i Arresthuset i Frederikssund, og den sidste sag (forhørsprotokollen, s. 19) er behandlet fem dage efter at den indsatte efter udeblivelse fra udgang returnerede til Arresthuset i Frederikssund.

Jeg anmoder arresthuset om at oplyse årsagen til at den sidstnævnte sag først blev behandlet fem dage efter at den indsatte returnerede til arresthuset.

8.1.4.

§ 9 i disciplinærstrafcirkulæret har følgende indhold:

"§ 9. I disciplinærsager i øvrigt gøres den indsatte bekendt med, hvad der er indberettet, og orienteres i hovedtræk om, hvad der måtte være fremkommet under eventuelle afhøringer i sagen.

Stk. 2. Afgørelsen træffes under den indsattes tilstedeværelse, efter at han har haft lejlighed til at udtale sig.

Stk. 3. Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens funktionærer.

Stk. 4. Om disciplinærsagens gennemførelse gøres notat i en særlig protokol. Notatet skal indeholde en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer, der skal protokolleres, medens vedkommende er til stede. Protokollatet søges affattet således, at det kan godkendes af den pågældende. Notatet skal endvidere indeholde oplysning om, hvilke bestemmelser der anses overtrådt, på hvilket grundlag dette anses for bevist og oplysning om afgørelsen."

Det fremgår af sagerne at de indsatte i forbindelse med forhøret forholdt sig til oplysningerne i indberetningen. Jeg lægger på baggrund heraf til grund at de indsatte er gjort bekendt med det indberettede, jf. cirkulærets § 9, stk. 1. De indsatte har endvidere haft lejlighed til at udtale sig herom, jf. § 9, stk. 2.

Jeg lægger på denne baggrund til grund at der i alle tilfælde er sket fornøden partshøring efter cirkulærets § 9, stk. 1 og 2, og forvaltningslovens § 19.

Da det i protokollen til slut er angivet på hvilket tidspunkt forhøret sluttede, lægger jeg endvidere til grund at de indsatte har været til stede (også) mens afgørelsen blev truffet, jf. cirkulærets § 9, stk. 2. Det gælder også sagen i forhørsprotokollen, s. 19, hvor forhør blev afholdt over en afsoner der havde ophold i Arresthuset i Hillerød. Arrestforvareren i Hillerød fungerede som vidne, og jeg går ud fra at forhøret blev afholdt i dette arresthus.

8.1.5.

Alle afhøringer skal overværes af et vidne, jf. disciplinærstrafcirkulærets § 9, stk. 3, og det skal af forhørsprotokollen fremgå hvem der har fungeret som vidne, jf. vejledningens pkt. 10.

Dette er angivet i alle fire tilfælde.

Den funktionær der har foretaget indberetningen, eller andre der har været involveret i forholdet, må ifølge vejledningens pkt. 8 ikke fungere som vidne i sagen. Er der ikke andre personalemedlemmer til stede, bør forhøret udsættes medmindre den indsatte ønsker forhøret gennemført, eller særlige omstændigheder taler imod en udsættelse af forhøret.

I tre sager var vidnet forskelligt fra indberetteren eller andre der havde været involveret i forholdet. I sagen i forhørsprotokollen, s. 16, var vidnet en af de to fængselsfunktionærer der havde forestået den visitation der lå til grund for forhøret. Indberetningen er underskrevet af begge funktionærer.

Der er ikke oplysninger om at anvendelsen af en af indberetterne som vidne i sagen skyldtes at der ikke var andre personalemedlemmer til stede, og at den indsatte alligevel ønskede forhøret gennemført. Der er heller ikke oplysninger om at der forelå særlige omstændigheder der talte imod en udsættelse af forhøret.

Idet der er tale om et enkelt tilfælde, og idet jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på overholdelse af dette krav i vejledningen, foretager jeg mig ikke mere i den anledning.

8.1.6.

Der er i alle sager gjort notat om disciplinærsagens gennemførelse, jf. cirkulærets § 9, stk. 4.

8.1.6.1.

Nærmere regler om den protokol der skal anvendes efter denne bestemmelse, findes i disciplinærstrafvejledningens pkt. 10.

Heraf fremgår det at kravet om en "særlig protokol" kan opfyldes ved at anvende et ringbind under forudsætning af at der sker fortløbende sidenummerering. Hvis en side ikke er helt udfyldt, bør det ifølge vejledningen markeres med en lodret streg fra sidste sætning og siden ud.

De fire forhør er noteret på særskilte sider og skrevet på maskine, og jeg går ud fra at de herefter er indsat i ringbind. Alle indledes med overskriften forhørsprotokol.

Der er foretaget sidenummerering af de enkelte forhør, men den er ikke fortløbende idet den ikke omfatter side 2 ved (de tre) forhør der fylder mere end en side. Forhørene er angivet som henholdsvis s. 16, s. 17, s. 18 og s. 19 og fremstår på denne måde som nummererede.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Herning har direktoratet udtalt følgende:

”...

Det er direktoratets opfattelse, at kravet om fortløbende paginering ikke kan opfyldes ved nummerring af det enkelte forhørsudskrift. Baggrunden for kravet om fortløbende paginering er, at det bør sikres, at det kan konstateres, at der ikke er bortkommet/fjernet sider fra den anvendte protokol, og dette sikres ikke ved den foretagne nummerering, som ikke angiver, hvor mange sider den enkelte forhørsudskrift består af.

Direktoratet har over for arresthuset tilkendegivet, at den foretagne nummerering for fremtiden bør suppleres med fortløbende paginering af de enkelte sider.

...”

Den fremgangsmåde der anvendes i Arresthuset i Frederikssund, opfylder således ikke kravet om fortløbende sidenummerering. Jeg går ud fra at arresthuset fremover vil indrette forhørsprotokollen i overensstemmelse med direktoratets tilkendegivelse.

I alle sager er der foretaget markering med en lodret streg på ikke helt udfyldte sider.

Efter vejledningens pkt. 10 skal dato for indberetningen og øvrige dokumenter der fremlægges til protokollen, tydeligt fremgå af protokollen.

Bortset fra at der mangler angivelse af dato for indberetningen i sagen i forhørsprotokollen, s. 19, er der forholdt i overensstemmelse hermed i sagerne.

Det skal efter vejledningens pkt. 10 endvidere fremgå af protokollen om den indsatte har godkendt gengivelsen af sin forklaring.

I alle fire sager er det anført at den indsatte ikke havde yderligere at tilføje.

Oplysning om at den indsatte ikke har yderligere at tilføje, angiver ikke om den indsatte kan godkende gengivelsen af den forklaring som han er fremkommet med. Idet jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på kravet om at det skal fremgå af protokollen om den indsatte har ”godkendt gengivelsen af sin forklaring”, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Derudover skal det med angivelse af navn og titel fremgå hvem der har indberettet sagen, og hvem der har været vidne til forhøret. Protokollen skal underskrives af forhørslederen.

Der er forholdt i overensstemmelse hermed i alle sagerne.

Efter vejledningens pkt. 10 bør vidnets godkendelse af protokolens indhold endvidere fremgå af protokollen, eventuelt ved vidnets underskrift.

Vidnet har i alle tilfælde underskrevet forhørsnotatet.

8.1.6.2.

Ifølge vejledningens pkt. 9 skal notatet indeholde "en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24", dvs. de krav der gælder for indholdet af begrundelser for skriftlige afgørelser.

Notatet (begrundelsen) skal for det første indeholde oplysninger om de faktiske omstændigheder der er tillagt betydning for afgørelsen, herunder en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer, jf. pkt. 9, 1. pind.

Der er i alle sagerne en gengivelse af det indberettede og de afgivne forklaringer.

For det andet skal det fremgå af notatet hvad der anses for bevist og ikke bevist, og hvad der i bevisbedømmelsen er lagt vægt på, jf. vejledningens pkt. 9, 2. og 3. pind.

En af sagerne (forhørsprotokollen, s. 19) vedrører udeblivelse fra udgang hvor der ikke var spørgsmål om bevisbedømmelse for så vidt angår selve udeblivelsen, der er umiddelbart konstaterbar. Det vil således med hensyn til angivelse af bevisgrundlaget være tilstrækkeligt at henvise hertil. Det har arresthuset gjort ved at henvise til udgangstilladelsen, rapport vedrørende manglende returnering i overensstemmelse hermed, og døgnrapport om tidspunktet for den indsattes returnering til arresthuset. Den indsatte erkendte i øvrigt at have opholdt sig hos sin familie, som han gerne ville fejre nytår med.

I de øvrige sager erkendte de indsatte (ligeledes) det passerede.

Den indsattes erkendelse indebærer at nærmere bevisførelse ikke er fornøden, men der skal fortsat ske en bevisbedømmelse. Det vil dog være tilstrækkeligt at henvise til at den indsatte har erkendt forholdet.

I sagerne er der henvist til de fremlagte rapporter og den indsat-tes egen forklaring.

Efter min opfattelse vil det være mest korrekt udtrykkeligt at angive at den indsatte har ”erkendt” forholdet, i stedet for at henvise til den indsattes ”forklaring”, som kan indeholde (og ofte indeholder) mere end en erkendelse.

For det tredje skal notatet indeholde oplysninger om hvilke bestemmelser der anses for overtrådt – med angivelse af loven, bekendtgørelsen eller cirkulæret, samt ved præcis angivelse af §, stk., litra eller nr. etc., jf. vejledningens pkt. 9, 4. pind.

I sagen i forhørsprotokollen, s. 16, er det anført at de besøgende (ved indsmugling af en mobiltelefon) havde overtrådt arresthusets regler om orden og sikkerhed. Det er ikke en præcis angivelse af hvilke bestemmelser der anses for overtrådt, idet det ikke er angivet hvilke regler om orden og sikkerhed der hentydes til.

Den indsmuglede mobiltelefon blev inddraget og henlagt på depot til løsladelsen. Arresthuset har således lagt til grund at telefonen tilhørte den indsatte. Da den indsatte endvidere på forespørgsel svarede at han var bekendt med at der var forsøgt ulovlig indsmugling, forstår jeg sagen sådan at arresthuset ligeledes lagde til grund at indsmuglingen skete efter aftale med den indsatte, og at den indsatte derfor – ligesom de besøgende – havde overtrådt arresthusets regler om orden og sikkerhed.

Selvom der i forhørsnotatet alene er henvist til de ”besøgendes” overtrædelse og ikke den indsattes, burde notatet derfor efter min opfattelse have indeholdt en mere præcis angivelse af hvilke regler om orden og sikkerhed der blev anset for overtrådt i sagen. Jeg henviser også til det jeg har anført ovenfor hvorefter den indsatte efter min opfattelse også er part i sagen om tilbagekaldelse af besøg.

I sagen i forhørsprotokollen, s. 17, er det anført at den indsatte har overtrådt ”reglerne for udgang”. Der er dog samtidig redegjort for hvilke overtrædelser der er tale om (de faktiske forhold). Der er herefter i en selvstændig sætning henvist til ”cirkulæret om udgang til indsatte § 4, stk. 1 og 3, jævnfør § 10, stk. 2 og 3, pkt. 1 og 4.”

Udgangscirkulærets § 4, stk. 1, angiver at udgangstilladelse forudsætter at der ikke er fare for misbrug. § 4, stk. 3, angiver nærmere tilfælde hvor der skal udvises særlig forsigtighed med hensyn til senere udgang. Disse bestemmelser vedrører således ikke forhold som den indsatte kan overtræde, men forhold som skal indgå i bedømmelsen af tilladelse – og tilbagekaldelse – af udgang. Det er således relevant at henvise til disse bestemmelser i forbindelse med angivelse af retsgrundlaget for den trufne afgørelse, jf. nedenfor. Jeg forstår da også arresthusets henvisning sådan at § 4, stk. 1 og 3, vedrører sanktionen, mens § 10, stk. 2 og 3, 1. og 4. punktum, vedrører de overtrådte bestemmelser.

§ 10, stk. 2, angiver at udgang ikke må benyttes på en måde der klart strider mod retshåndhævelsen og det formål der tilsigtes med udgangen. § 10, stk. 3, 1. og 4. punktum, angiver at udgang gives på vilkår af at den indsatte ikke begår strafbart forhold (nr. 1) og ved tilbagekomsten ikke møder i påvirket tilstand (nr. 4).

Jeg går ud fra at henvisningen til § 10, stk. 3, nr. 1, gælder de slagsmål som den indsatte erkendte at han havde deltaget i, selv om arresthuset om disse alene har anført at den indsatte herved har overtrådt det formål som udgangen tilsiger (jf. § 10, stk. 2).

Jeg har herefter ingen bemærkninger til angivelsen af de bestemmelser som arresthuset anså for overtrådt.

I sagen i forhørsprotokollen, s. 18, er der henvist til fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 33 for så vidt angår den indsatte undvigelse, og til samme bekendtgørelses § 19, stk. 3, og ”arresthuse-

nes gældende ordens- og sikkerhedsregler” for så vidt angår fund af diverse effekter (nedstrygerklinge, boltsaks og låseolie) i den indsattes celle. Den indsatte blev idømt syv dages strafcelle.

Efter fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 33, 3. pind, kan den indsatte ikendes en disciplinærstraf for at søge at unddrage sig den fortsatte strafudståelse. Bestemmelsen indeholder således både retsgrundlaget for den overtrådte bestemmelse (unddragelse af den fortsatte strafudståelse) og for sanktionen (disciplinærstraf).

Ved forhøret, der fandt sted den 29. december 1999, er det angivet at den indsatte var fængselsafsoner. Forhøret fandt sted i anledning af den indsattes undvigelse den 11. december 1999 og fund af effekter på den celle som den indsatte undveg fra. Ifølge rapporter af 11. og 12. december 1999 herom var den indsatte på undvigelsestidspunktet varetægtsarrestant.

Jeg beder arresthuset om en udtalelse om hvorvidt den indsatte ændrede status fra varetægtsarrestant til afsoner i tiden mellem undvigelsen og forhøret. Hvis den indsatte på tidspunktet for forseelserne var varetægtsarrestant, beder jeg endvidere om en udtalelse vedrørende det anvendte retsgrundlag i sagen.

I varetægtsbekendtgørelsen er der tilsvarende bestemmelser om henholdsvis unddragelse af den fortsatte varetægtsfængsling og overholdelse af ordensbestemmelser mv. (bekendtgørelsens § 35, stk. 1, 3. pind, og § 18, stk. 3). Spørgsmålet er således alene om det er varetægtsbekendtgørelsen eller fuldbyrdelsesbekendtgørelsen der finder anvendelse.

For så vidt som det er korrekt at anvende fuldbyrdelsesbekendtgørelsen, har jeg med hensyn til undvigelsen alene den bemærkning at der skulle have været henvist til fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 33, 3. pind, for at angivelsen var helt ”præcis”.

§ 19, stk. 3, i fuldbyrdelsesbekendtgørelsen og § 18, stk. 3, i vareretsbekendtgørelsen angiver at de indsatte skal overholde de bestemmelser som institutionens leder har fastsat af ordens- og sikkerhedshensyn. De indsatte kan ikke overtræde disse bestemmelser, men alene de bestemmelser som institutionen har fastsat efter disse bestemmelser. Der skal derfor også henvises til de fastsatte bestemmelser. En henvisning til ”ordens- og sikkerhedsregler” er, som angivet ovenfor vedrørende sagen i forhørsprotokollen, s. 16, ikke en tilstrækkeligt præcis angivelse af de overtrådte bestemmelser.

Det skulle således i sagen have været præciseret hvilke ordens- og sikkerhedsbestemmelser som blev anset for overtrådt i det konkrete tilfælde.

I sagen i forhørsprotokollen, s. 19, er der for så vidt angår den indsatte udeblivelse, ligeledes henvist til fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 33.

Bestemmelsen (3. pind) angiver at den indsatte kan idømmes en disciplinærstraf (som efter disciplinærstrafcirkulæret kun kan være bøde eller strafcelle) for at unddrage sig den fortsatte strafudståelse.

Selvom udeblivelse er at unddrage sig den fortsatte strafafsoning, er det forkert at henvise til denne bestemmelse når der ikke idømmes en disciplinærstraf, men en anden foranstaltning for forholdet.

Der er tillige i denne sag henvist til at den indsatte har overtrådt fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 24, jf. udgangscirkulærets § 10, stk. 3.

Da udgangscirkulærets § 10, stk. 3, indeholder flere litra, er denne henvisning ikke tilstrækkeligt præcis.

Ud over at henlede arresthusets opmærksomhed på det ovennævnte forhold foretager jeg mig på det foreliggende grundlag ikke mere i den anledning. Jeg går ud fra at arresthuset i fremtiden vil foretage en mere præcis angivelse af de bestemmelser der anses for overtrådt, jf. vejledningens pkt. 9, 4. pind.

Notatet skal endelig for det fjerde indeholde en præcis angivelse af hjemlen for den reaktion (straf eller anden foranstaltning) som disciplinærsagen resulterer i (lov, bekendtgørelse, cirkulære, §, stk., litra eller nr. etc.), jf. vejledningens pkt. 9, 5. pind.

Hjemlen for ikendelse af disciplinærstraf findes i straffelovens § 47 og fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 33, 1.-3. pind, for så vidt angår afsonere, og i retsplejelovens § 775, stk. 1, og varetægtsbekendtgørelsens § 35, stk. 1, 1.-3. pind, for så vidt angår varetægtsarrestanter.

Der må således i sager der udmunder i en disciplinærstraf, henvises til fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 33 eller varetægtsbekendtgørelsens § 35, stk. 1.

Hvis sagen ikke munder ud i en disciplinærstraf, men i en anden foranstaltning, må der henvises til det relevante retsgrundlag for denne foranstaltning.

For så vidt angår sager der udmunder i en disciplinærstraf, har Direktoratet for Kriminalforsorgen i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Herning tilkendegivet at kravet i vejledningen om at notatet skal opfylde forvaltningslovens § 24, også omfatter angivelse af disciplinærstrafcirkulærerne for henholdsvis indsatte og varetægtsarrestanter, herunder reglerne om udmåling af disciplinærstraffen i cirkulærets §§ 2 (for så vidt angår bøde) og 3 (for så vidt angår strafcelle).

I sagen i forhørsprotokollen, s. 16, er der henvist til besøgs- og brevvekslingscirkulærets § 12, stk. 3.

I sagen i forhørsprotokollen, s. 17, er der henvist til udgangscirkulærets § 4, stk. 1 og 3. Disse bestemmelser indeholder ikke hjemlen til tilbagekaldelse af udgang (udgangskarantæne), jf. omtalen af bestemmelserne ovenfor.

Der skulle således tillige have været henvist til udgangscirkulærets § 12, stk. 1.

I sagen i forhørsprotokollen, s. 18, der udmundede i strafcelleanbringelse for undvigelse og besiddelsen af diverse effekter

(nedstrygerklinge mv.), er der henvist til fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 33.

For at henvisningen er helt præcis, skulle der have været henvist til 3. pind for så vidt angår undvigelsen (jf. ovenfor), og til 2. pind for så vidt angår besiddelsen af ulovlige effekter. Der mangler endvidere henvisning til disciplinærstrafcirkulæret.

De pågældende effekter blev konfiskeret, og der er henvist til straffelovens § 47, stk. 3.

I sagen i forhørsprotokollen, s. 19, hvor der blev givet udgangskarantæne, er der henvist til udgangscirkulærets § 12, stk. 1. I denne sag blev strafberegningen samtidig ændret på grund af udeblivelsen.

Der er ikke henvist til retsgrundlaget herfor (§ 8, stk. 2, i cirkulære af 29. juni 1973 med senere ændringer om beregningen af frihedsstraf og om forhold der midlertidigt afbryder straffuldbyrdelsen).

8.1.7.

Af vejledningens pkt. 4 fremgår det at der ved et forhørs begyndelse skal vejledes om fem nærmere opregnede rettigheder. Det drejer sig om retten til at lade sig bistå af andre, retten til aktindsigt i sagsakterne, retten til at udtale sig inden der træffes afgørelse, retten til ikke at godkende forhørslederens referat af sin forklaring og retten til at få udleveret kopi af notatet om disciplinærsagen. Det skal efter vejledningens pkt. 9, 7. pind, fremgå af notatet i forhørsprotokollen hvad den indsatte er vejledt om.

I alle fire forhørssager er den indsatte ved forhørets start vejledt om

”... sine rettigheder, herunder retten til at lade sig bistå, retten til aktindsigt, retten til at klage en eventuel afgørelse til Direktoratet for Kriminalforsorgen, retten til ikke at udtale sig og retten til at godkende referat og modtage en genpart heraf.”

Det er en fejl at den indsatte (tilsyneladende) ikke er vejledt om retten til at udtale sig (men kun retten til ikke at udtale sig). Det er endvidere en fejl at den indsatte ikke er vejledt om retten til ikke at godkende forhørslederens referat af den indsattes forklaring (men i stedet er vejledt om retten til at godkende referatet). Endelig fremstår den anvendte formulering som om den indsatte alene er vejledt om at han kan få en genpart af referatet af sin forklaring, jf. ”heraf”. Den indsatte har ret til at få en kopi af hele notatet om disciplinærsagen.

Idet jeg går ud fra at arresthuset fremover vil give vejledning i overensstemmelse hermed, og at (standard)teksten i forhørsnotatet rettes til, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

8.1.8.

Efter fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 28, stk. 2, varetægtsbekendtgørelsens § 29, stk. 2, og vejledningens pkt. 13 skal den indsatte vejledes om klageadgangen til Direktoratet for Kriminalforsorgen. I vejledningens pkt. 13 er det angivet at den indsatte skal vejledes om adgangen til at klage over (både) "sagens behandling og afgørelse". Det er samtidig angivet at den indsatte bør opfordres til at sende en eventuel klage gennem anstalten.

I alle forhørssager er der, som det fremgår af pkt. 8.1.7., vejledt om klageadgangen med hensyn til afgørelsen. Den indsatte ses ikke samtidig at

være blevet vejledt om at der også kan klages over sagens behandling, eller opfordret til at sende en eventuel klage gennem arresthuset.

Idet jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på sidstnævnte to forhold, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette punkt.

8.1.9.

Efter vejledningens pkt. 11, sidste afsnit, skal den indsatte orienteres om en eventuel politianmeldelse af det indberettede. Om denne orientering skal der gøres notat i journalen eller i forhørsprotokollen.

Der er ikke sket politianmeldelse i nogen af sagerne.

8.1.10.

Regler om konfiskation over for afsonere findes i straffelovens § 47, stk. 3. Herefter kan der ske konfiskation af genstande som er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i anstalten, medmindre genstandene tilhører nogen som ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold. Procedurereglerne for behandling af disciplinærsager finder også anvendelse i forbindelse med konfiskation, jf. fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 37 og disciplinærstrafvejledningens pkt. 12, 4. afsnit.

For varetægtsarrestanter findes reglerne om konfiskation i retsplejelovens § 931, stk. 5, jf. bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993 om udenretlig vedtagelse af konfiskation. Det følger heraf at der kan ske konfiskation af nærmere angivne genstande, herunder euforiserende stoffer og genstande der benyttes eller er bestemt til at benyttes ved indtagelse af sådanne stoffer, hvis den pågældende administrativt vedtager det. Hvis den

pågældende ikke vil vedtage konfiskation, må genstandene overdrages til politiet med henblik på eventuel beslaglæggelse, jf. vejledningens pkt. 12. Effekter der ikke er omfattet af bekendtgørelsen, men som det ikke er tilladt at have i institutionen (f.eks. spiritus), er der ikke hjemmel til at konfiskere, men de kan henlægges på depot indtil løsladelsen.

I sagen i forhørsprotokollen, s. 16, der vedrørte en varetægtsarrestant, blev den mobiltelefon (med oplader) som den indsattes besøgende havde indsmuglet, henlagt på depot til løsladelsen.

I sagen i forhørsprotokollen, s. 18, der vedrørte en afsoner, skete der som nævnt konfiskation af ulovlige effekter der var fundet i den indsattes celle.

Jeg kan til orientering for arresthuset oplyse at jeg i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Nakskov bad Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om hvorvidt en anstaltsleder/arrestinspektør har kompetence til at træffe afgørelse om konfiskation efter Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 18. marts 1994, jf. § 1, 1. punktum, i bekendtgørelse nr. 850 af 27. oktober 1993, eller hvorvidt en sådan afgørelse alene henhører under politiet. I førstnævnte cirkulære er det indledningsvis anført at "De afgørelser, der træffes efter nedenstående regler, foretages af anstaltslederen/arrestinspektøren, eller den han bemyndiger hertil." Under pkt. 1 i cirkulæret er det anført at "Afgørelse om konfiskation af euforiserende midler hos ... varetægtsfængslede, foretages i overensstemmelse med reglerne i ... § 931, stk. 5, i Lov om Rettens Pleje samt Justitsministeriets bekendtgørelse af 27. oktober 1993 om udenretlig vedtagelse af konfiskation." I § 1, 1. punktum, i sidstnævnte bekendtgørelse er det angivet at der i sager i hvilke der ikke bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte, kan vedtages udenretlig konfiskation af

nærmere angivne genstande. Jeg har i den forbindelse anført at udtrykket "afgørelse om konfiskation" efter ordlyden af cirkulæret af 18. marts 1994 efter min opfattelse må forstås som dækkende den afgørelse der skal træffes vedrørende spørgsmålet om hvorvidt bekendtgørelsen om udenretlig vedtagelse af konfiskation finder anvendelse – dvs. afgørelsen af hvorvidt der i sagen bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte. (Jeg har herved forudsat at bekendtgørelsen i øvrigt finder anvendelse idet der er tale om effekter der er direkte opregnet i bekendtgørelsen.)

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i brev af den 16. december 1999 til mig bl.a. oplyst følgende:

”...

Det er direktoratets opfattelse, at afgørelsen af om, hvorvidt bekendtgørelsen om udenretlig vedtagelse af konfiskation finder anvendelse, henhører under anklagemyndigheden/politiet, og at arresthuset således i disse sager skal fungere som ekspeditionskontor for fremsendelse af varetægtsarrestantens vedtagelse til politiet.

Når det i direktoratets cirkulæreskrivelse af 18. marts 1994 om fremgangsmåde med hensyn til konfiskation af euforiserende midler, der findes i kriminalforsorgens anstalter og arresthusene er anført, at de afgørelser, der træffes efter de pågældende regler, foretages af anstaltslederen/arrestinspektøren, eller den han bemyndiger hertil, skal dette således forstås sådan, at afgørelserne for så vidt angår afsonere i overensstemmelse med reglerne i straffelovens § 47, stk. 3, jfr. § 37, jfr. §§ 34-35 i Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse af 21. juni 1973 om fuldbyrdelse af frihedsstraf kan træffes af anstaltslederen eller den, han bemyndiger til på sit ansvar at udøve den disciplinære myndighed. For så vidt angår varetægtsfængslede træffes de formelle afgørelser af arrestinspektøren i den pågældendes egenskab i politimester.”

Jeg er endvidere bekendt med at Direktoratet for Kriminalforsorgen i brev af 28. oktober 1996 til arrestinspektøren ved Arresthuset i Århus har anført bl.a. følgende:

”...der rejst spørgsmål om hjemmelen til, i tilfælde hvor arrestanten ikke vil give samtykke til konfiskation, at inddrage euforiserende stoffer hos varetægtsarrestanter med henblik på at overdrage disse til politiet. I den anledning skal direktoratet meddele, at eftersom besiddelse af euforiserende stoffer er strafbart, kan inddragelse af disse ske i medfør af retsplejelovens § 825, stk. 1, 3. pkt. Af § 825, stk. 1, 4. pkt., fremgår det, at genstande, som er beslaglagt i medfør af den nævnte bestemmelse, uopholdeligt skal afleveres til politiet”.

8.1.11.

Efter fuldbyrdelsesbekendtgørelsen § 34, stk. 1, og varetægtsbekendtgørelsens § 36, stk.1, er den disciplinære myndighed hos institutionens leder eller den han bemyndiger til på sit ansvar at udøve den. Efter fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 34, stk. 1, 2. punktum, omfatter den ikke adgang til at påkende forhold der vedrører tiden hvor den indsatte endnu var undergivet reglerne for varetægtsfængslede, eller tidsrum under strafudståelsen hvor den indsatte er udleveret til politiet. Efter stk. 2 er den disciplinære myndighed ophævet under den indsattes fravær fra institutionen hvis straffuldbyrdelsen anses for afbrudt. Overføres den indsatte til fortsat strafudståelse i anden anstalt eller arresthus, overgår den disciplinære myndighed dertil, jf. § 34, stk. 4. For varetægtsarrestanter gælder tilsvarende at den disciplinære myndighed overgår hvis en varetægtsarrestant overføres til fortsat varetægtsfængsling i et andet arresthus eller en anstalt, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 36, stk. 3.

Sagen i forhørsprotokollen, s. 18, vedrører et forhør den 29. december 1999 over en afsoner i anledning af dennes undvigelse den 11. december 1999 fra Arresthuset i Holbæk og fund af effekter på den celle som den indsatte undveg fra. Ifølge rapporten fra Arresthuset i Holbæk var den indsatte på undvigelsestidspunktet varetægtsarrestant mens han ifølge forhørsudskriften var afsoner på tidspunktet for behandlingen af disciplinærsagen.

Hvis den indsatte ændrede status i tidsrummet fra undvigelsen til afholdelsen af forhøret, jf. min anmodning ovenfor om oplysning herom, anmoder jeg arresthuset om en udtalelse om arresthusets kompetence til at behandle disciplinærsagen.

Jeg har noteret mig at beslutningen om konfiskation i sagen ifølge forhørsnotatet er truffet af arrestforvareren i Holbæk (og at arrestforvareren i Arresthuset i Frederikssund om retsgrundlaget herfor har henvist til straffelovens § 47, stk. 3).

I sagen i forhørsprotokollen, s. 19, blev forhør som tidligere nævnt afholdt over en afsoner der på forhørstidspunktet havde ophold i Arresthuset i Hillerød. Sagen vedrørte udeblivelse efter udgang fra Arresthuset i Frederikssund, hvortil den indsatte selv returnerede den 2. januar 2000. Forhør blev afholdt den 7. januar 2000.

Jeg beder arresthuset om at oplyse årsagen til at den indsatte den 7. januar 2000 sad i Arresthuset i Hillerød. Hvis den indsatte var overført dertil til fortsat strafudståelse, beder jeg endvidere arresthuset om en udtalelse om Arresthuset i Frederikssunds kompetence til at behandle disciplinærsagen.

9. Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset sender de udtalelser som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen, som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

10. Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, politimesteren, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Inspektionschef
Lennart Frandsen